Published by
BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc., U. S. A.
and BYELORUSSIAN CANADIAN ALLIANCE

Беларус

ЦАНА — PRICE ¢ 50

Post Address:
BIELARUS
P. O. Box 109
Jamaica, N. Y. 11431

ГАЗЭТА БЕЛАРУСАЎ ПАЎНОЧНАЕ АМЭРЫКІ BIELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER OF NORTH AMERICA

Год XVIII. № 121. Травень 1967. NEW YORK — TORONTO May 1967. Vol. XVIII. № 121.

УГОДКІ 25-ГА САКАВІКА Ў КАНГРЭСЕ США

Сёлетнія ўгодкі абвешчаньня незалежнасьці Беларусі прыпадалі на вельмі нявыгадны час, калі абедзьве палаты Кангрэсу ЗША — Сэнат і Палата Рэпрэзэнтантаў мелі вялікодны перапынак у сваёй дзейнасьці ад 24 сакавіка да 3 красавіка ўлучна. Таму некаторыя кангрэсмэны навет паведамілі Галоўную Управу БАЗА, што яны плянавалі выступіць з прамовамі з нагоды беларускага нацыянальнага сьвята, але не змаглі зрабіць гэтага з прычыны фэрыяў у гэным якраз часе.

Таму толькі 22 і 23 сакавіка адбываліся выступленьні сябраў Кангрэсу. Тым ня менш, і ў гэтыя два дні было належна ўшанаванае сьвята Незалежнасьці Беларусі ў Кангрэсе США.

ПАСЬЛЯ МАЛІТВЫ Ў СЭНАЦЕ ЗША 23 САКАВІКА 1967

Зьлева направа: Старшыня Галоўнай Управы БАЗА інж. М. Гарошка, Капэлян Сэнату Фрэдэрык Браўн Гарыс, Яго Высокапраасьвяшчэнства Архіяпіскап БАПЦарквы Васіль, Сэнатар ад штату Канзас Франк Карлсан у заступніцтве Віцэ-Прэзыдэнта ЗША, Рэфэрэнт вонкавых дачыненьняў Галоўнай Управы БАЗА д-р С. Станкевіч.

У СЭНАЦЕ ЗША

Пасьля малітвы ў Сэнаце Архіяпіскапа БАПЦарквы Васіля за Беларускі й Амэрыканскі народы 23 сакавіка, выступалі з адпаведнымі прамовамі сямёх сэнатараў. Вось найбольш вымоўныя ўрыўкі зь іхных прамоваў у перакладзе на беларускую мову:

HONORABLE FRANK J. LAUSCHE
Senator of Ohio

„...Навет цяпераka Беларусы працягваюць змаганьне за прыверненьне тае свабоды, што была імі здабытая ў 1918 годзе. Савецкая палітыка прыгнёту, чыстак, дэпартацыяў, расстрэлаў, тэрору й іншых формаў русыфікацыі не пакарыла гэтага гэраічнага народу, які супрацьстаяў усім намаганьням асыміляцыі. Містэр Прэзыдэнт, сяньня мы вітаем Беларускі народ і ўшаноўваем адважнае й вытрывалае змаганьне ягонае, якое ён вядзе ў вабароне сваіх палітычных і нацыянальных правоў".

HONORABLE CARL T. CURTIS
Senator of Nebraska

„...Містэр Прэзыдэнт, не зважаючы на пашыраную ў Амэрыцы думку, што расейская камуністычна становішча штораз больш гуманныя й што канчаецца эра халоднай вайны, усё-ж шмат яшчэ народаў стогне пад ярмом савецкага рэжыму, якія моцна жадаюць жыць у свабодзе й годнасьці, якімі вонках зялезнай заслоны цешымся мы.

У дзень 25-га сакавіка мы славім угодкі незалежнасьці Беларускай Дэмакратычнай Рэспублікі. Мы адаём пашану ейнай кароткай спробе самавызначэньня. Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне зьвярнулася да нас з просьбай адзначыць сяньня непахіснную вернасьць Беларускага народу ідэям свабоды, каб гэтым падтрымаць яго ў ягоным змаганьні за свае нацыянальныя й палітычныя правы. Дык працягвайма разьдзьмухваць гэтую іскру ягонай надзеі, каб ён мог пабачыць сьвятло ў „сваім духовым супрацьве камуністычнай няволі".

HONORABLE WILLIAM PROXMIRE
Senator of Wisconsin

„...Беларуская канстытуцыя (2-ая Устаўная Грамата БНР — Рэд.) была прагрэсіўная. Беларускі народ меў апрычоную гістарычную індывідуальнасьць. Меў сваю нацыянальную культуру. Аднак чужая сіла патаптала ягонае права на самавызначэньне. Русыфікацыя гэтага нешчасьлівага краю брутальная й усебаковая. Тысячы людзей былі зьнішчаныя або дэпартаваныя. Міт пра незалежнае нацыянальнае жыцьцё, пашыраны маскоўскім рэжымам, ня можа схаваць праўдзівага факту прыгнёту й поўнага кантролю з боку Расейскай савецкай дзяржавы.

Сяньня мы маем нагоду адзначыць 49-ыя ўгодкі вялікага дня ў беларускай гісторыі.... Мы, што цешымся нацыянальнай і пэрсанальнай свабодай, мусім прыпомніць падзеі 25 сакавіка 1918 году, бо Беларускаму народу зрабіць гэта забаронена. Дзеля гэтага я хачу дадаць мае пажаданьні да зычэньняў іншых прамоўцаў, каб падмацаваць адвагу й надзею ў Беларускім народзе жыць узноў у поўнай свабодзе".

HONORABLE HUGH SCOTT
Senator of Pennsylvania

„...На працягу стагодзьдзяў гэты гэраічны народ паказаў запраўднае гэройства й наважанасьць супраць усякае варожае перавагі. Вольныя людзі ў цэлым сьвеце павінны маліцца, каб ярмо расейскай тыраніі як найхутчэй было скінутае зь Беларусі".

HONORABLE JACOB K. JAVITS
Senator of New York

З прычыны няпрысутнасьці сэнатара Джэвітса на сэсіі Сэнату, прытаваную ім загадзя прамову прачытаў сэнатар ад штату Нью Джэрзі **Кліфорд Кэйз:**

„Сяньня была сказаная красамоўная малітва вельмі дастойным архіяпіскапам Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы Васілём на адчыненьне сэсіі. Дзеля таго, што полымя свабоды ясна гарыць у сэрцах гэтага паняволенага народу, не зважаючы на войстрыя забароны, дэпартацыі, турмы й іншыя рэпрэсійныя меры, і дзеля таго, што надзея на здабыцьцё незалежнасьці ўсё яшчэ моцная, на Амэрыканскі народ накладваецца абавязак ажыўляць і падтрымліваць гэтую надзею. Дзеля гэтага, Містэр Прэзыдэнт, мы, што пасьлядоўна абаранялі прынцыпы самавызначэньня, ушаноўваем 49-ыя ўгодкі абвешчаньня незалежнасьці Беларусі. Мы дэманструем нашую глыбокую веру, што агонь свабоды, гэтак доўга прытушваны, ніколі ня згасьне сярод Беларускага народу".

HONORABLE J. STROM THURMOND
Senator of South Carolina

„Містэр Прэзыдэнт, сярод 122 дэлегацыяў, што засядаюць у Задзіночаных Нацыях, дзьве дэлегацыі рэпрэзэнтуюць абразьлівы абман і зьдзек над цярплівасьцяй усяго сьвету. Яны ня дэлегаты незалежных народаў у ніякім сэньсе гэтага слова. Яны рэпрэзэнтуюць брутальнае насільле й узурпацыю. Яны рэпрэзэнтуюць верхаводу імпэрыі, што акупуе тэрыторыю калісьці вольных народаў. Як такія, яны зьдзекуюцца з высокіх прынцыпаў Задзіночаных Нацыяў, зь ідэяў свабоды, культываваных Амэрыканцамі. Гэтыя дзьве дэлегацыі прадстаўляюць гэтак званыя Беларускую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку й Украінскую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку.

Задзіночаныя Штаты ніколі ня вызналі незалежнага статусу ўрадаў, што называюць сябе ўрадамі Беларускай ССР і Украінскай ССР. Аднак, на вечны наш сорам, мы маўкліва згаджаемся з належаньнем гэтых дзьвюх камуністычных марыянэтак да Задзіночаных Нацыяў. Кажны зь іх мае голас на Генэральнай Асамблеі, роўны з галасамі амэрыканскага дэлегата. Кажны цешыцца поўнымі прывілеямі, што прыслугоўваюць самавызначаным волялюбным нацыям. Кажны зь іх пабіў рэкорд у галасаваньні за кіўком дэлегата СССР. Апрача гэтага, прысутнасьць гэтых дзьвюх дэлегацыяў у Задзіночаных Нацыях дае Савецкаму Саюзу тры галасы супраць нашага аднаго.

25 сакавік становіць 49-ыя ўгодкі заснаваньня запраўднай Беларускай Дэмакратычнай Рэспублікі, якой нельга блытаць з марыянэтачнай дзяржавай, званай Беларускай ССР. 25 сакавіка 1918 году Беларуская Рада абвесьціла незалежнасьць нацыі, як дэмакратычнай рэспублікі. Свабода была, нажаль, кароткая, бо камуністычная армія акупавала край у жніўні 1920 году і ўстанавіла фікцыйную Беларускую Савецкую Сацыялістычную Рэспубліку...

...У гэтыя сумныя ўгодкі былой незалежнасьці ўсе свабодныя народы задзіночваюцца з паняволенымі Беларусамі ў малітве, каб ярмо камуністычнай тыраніі як найхутчэй было скінутае".

У ПАЛАЦЕ РЭПРЭЗЭНТАНТАЎ

HON. EDWARD J. DERWINSKI
Congressman of Illinois

„...Містэр Сьпікер, хачу ўзноў падчыркнуць перад сябрамі Палаты патрэбу ўстанаўленьня адмысловага Кангрэсавага Камітэту для паняволеных народаў дзеля зьвяртаньня ўвагі сьвету на войстры прыгнёт, пад якім церпяць Беларусы й іншыя паняволеныя народы".

HONORABLE PETER W. RODINO
Congressman of New Jersey

„...„Наша Ніва" ўвасабляла надзеі многіх беларускіх пісьменьнікаў, паэтаў і наагул інтэлігенцыі, натхняла й інсьпіравала беларускае грамадзтва ў ягоным змаганьні за вызваленьне".

HON. CORNELIUS E. GALLAGHER
Congressman of New Jersey

„...Я думаю, мы павінны пацьвердзіць нашае аснаўное забавязаньне бараніць кажны народ, права на самавызначэньне якога загрожанае або адабранае. Сяньня мы можам бачыць вынікі патаптаньня гэтага права на прыкладзе Беларусі".

HONORABLE JAMES J. HOWARD
Congressman of New Jersey

„...У Беларускім народзе жыве сумная памяць ягоных стратаў — страты ягонай незалежнасьці, страты жыцьцяў многіх найдаражэйшых, што загінулі ў змаганьні за незалежнасьць або ў маніфэставаньні супраціву расейскаму камунізму, страты сымбаляў ягонай культурнай спадчыны, зьнішчанай Расейцамі, і навет у значнай меры страты сваёй самабытнай мовы, якая афіцыйна мадыфікуецца на расейскі лад. Гэта трагічная памяць, але яна ўмацоўвае беларускую сьведамасьць. Гэты выдатны народ ніколі не пакорыцца перад бесьпераплынным намаганьнямі зьнішчыць ягоную нацыянальную й культурную спадчыну".

HONORABLE EDNA F. KELLY
Congresswoman of New York

„Бо я табе з пад шыбеніцы кажу, Народзе, што тады толькі зажывеш шчасьліва, калі над табою Маскаля ўжо ня будзе", — гэтак прамаўляў Кастусь Каліноўскі, вялікі нацыянальны гэрой Беларускага народу ў 1864 годзе перад сваёй сьмерцяй на шыбеніцы...

...Сяньня мы ад шчырага сэрца вітаем гэты змагарны народ і верым, што сілы свабоды будуць завяваньнем усёй людзкасьцяй".

HONORABLE J. WILLIAM STANTON
Congressman of Ohio

„Містэр Сьпікер, беларускі паэта Янка Купала калісьці пісаў:

„Мне бацькаўшчынай цэлы сьвет,
Ад родных ніў я адвярнуўся ,
Але ня збыў яшчэ ўсіх бед:
Мне сьніцца сны аб Беларусі...

Гэтых некалькі радкоў вымоўна сьцьвярджаюць немагчымасьць для Беларускага народу прыняць камуністычнае панаваньне й забыцца сваёй нацыянальнай сьведамасьці...

Савецкі Саюз даканаў зьверства над Беларускім народам у намаганьнях зрусыфікаваць яго. Але Савецкаму Саюзу ніколі ня ўдасца вырваць із сэрца Беларускага народу ягонай апрычонасьці й нацыянальнай ды культурнай спадчыны, бо навет у сваіх снох народ гэты сьніць аб Беларусі".

HONORABLE JOHN H. BUCHANAN
Congressman of Alabama

„...Містэр Сьпікер, я хачу выкарыстаць нагоду 49-ых угодкаў беларускай незалежнасьці, каб прамовіць да Беларускага народу, які, я спадзяюся, можа пачуе нашыя галасы, аб тым, што ён не забыты народамі вольнага сьвету; і што ў вялікім вадавароце справаў, якімі мы штодзённа занятыя ў Кангрэсе, мы знаходзім час, каб успомніць пра гэты гэраічны народ і выказаць яму нашую пашану...

...Народ Задзіночаных Штатаў адчувае блізкую супольнасьць зь Беларускім народам у ягоным гістарычным змаганьні, каб быць вольным. Беларусы, што абвесьцілі сваю незалежнасьць у 1918 годзе, гэтак-жа сьнілі пра свабоду, як і нашыя продкі ў 1776 годзе. Адылі, мы мелі больш шчасьця, бо нашыя сны зьдзейсьніліся.

Сяньня хай мне будзе дазволена выказаць нашую гарачую надзею, што ўжо недалёкі той дзень, калі сакавіковыя ўгодкі будуць Беларускім народам сьвяткаваць ў аўрэолі багаславенства вольнасьці й незалежнасьці".

HONORABLE JOHN D. DINGELL
Congressman of Michigan

„...Незалежна ад вялікага спусташэньня, незалежна ад гвалту над ягонай спадчынай, Беларускі народ умацоўвае ў сабе веру — веру ў сваю нацыянальную апрычонасьць і ў свае дэмакратычныя ідэялы. Тыя з нас, што могуць адзначаць Дзень Беларускай Незалежнасьці, робіць гэта з пачуцьцём глыбокае пашаны да тых, што адзначаць сьвята гэтага ня могуць".

HONORABLE SAMUEL N. FRIEDEL
Congressman of Maryland

„...Беларусы жывуць у вабставінах жорсткіх перасьледаваньняў і нацыянальнай дыскрымінацыі.... Вярхоўны Савет СССР 26 ліпеня 1966 году стварыў Міністэрства Ахароны Публічнага Парадку, а колькі дзён пазьней — Міністэрства Асьветы для ўсяго СССР. Гэткім спосабам Расея паволі забірае ўсе функцыі ад Беларускай і іншых нерасейскіх рэспублікаў з тым, каб рэспублікі гэтыя сталіся забытым эпізодам гісторыі.

Адзначаючы сяньняшні дзень, мы зь цьвёрдым пераканаем кажам: Не! Беларусь ня будзе й не павінна быць забытай. Прамовы, сказаныя сябрамі абедзьвюх палатаў Кангрэсу, дадуць патрэбную сілу й надзею гэраічнаму Беларускаму народу за зялезнай заслонай і зродзяць у ім адвагу дзеля ягонага духовага супраціву камуністычнай няволі".

HONORABLE HENRY HELSTOSKI
Congressman of New Jersey

„...Сяньня няма вольнай і незалежнай Беларусі. Але мы не павінны дазволіць, каб сьвет забыўся аб запраўдных асьпірацыях Беларускага народу. Бессаромныя факты тэрору й русыфікацыі не павінны быць забытыя".

HONORABLE ABRAHAM J. MULTER
Congressman of New York

„...Ад гэнага часу (ад 25 сакавіка 1918 г.—Рэд.) на працягу амаль пяцёх дзесяцігодзьдзяў Беларусы змушаныя жыць пад цяжкім ярма зьненавіджаных камуністычных тыранаў. Іхная праца эксплятуецца, іхнае жыцьцё й дзейнасьць строга абсэрвуецца ўсёбачучай тайнай паліцыяй, іхная бацькаўшчына заменена ў вялікі канцэнтрацыйны лягер для іх саміх. Іхныя тыранскія зьверхнікі намагаюцца выкараніць у іх усякія нацыянальныя пачуцьці

(Заканчэньне на 2-ой бач.)

BIELARUS

Byelorussian Newspaper of North America
Published monthly by
BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.
and BYELORUSSIAN CANADIAN ALLIANCE
Address in U.S.A.: 166 — 34 Gothic Drive, Jamaica, N. Y. 11432.
Address in Canada: Byelorussian Canadian Alliance
524 St. Clarence Avenue Toronto 4, Ont.
Subscription $ 6.00 yearly.

БЕЛАРУС — Беларуская газэта Паўночнае Амэрыкі
Выходзіць месячна. Рэдагуе Калегія.
Выдаюць: Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне
й Згуртуваньне Беларусаў Канады.
Выпіска зь перасылкаю — 6 дал. на год.

БАЯЦЦА БЕЛАРУСКАГА НАЦЫЯНАЛІЗМУ

Кампартыя Беларусі вядзе змаганьне, цяпер яшчэ больш інтэнсыўнае, за кантроль над ацэнай мінуўшчыны й цяперашчыны Беларусі. У работу пушчаная „дзяжкая артылерыя" партыйнага й навуковага апарату.

Пачаў кампанію студэнскі нумар часапісу „Коммунист Белоруссии" артыкулам сакратара ЦК КПБ С. Пілатовіча: „Ідэялягічную работу — на ўзровень сучасных задачаў". С. Пілатовіч, між іншага, перасьцерагае некаторых сучасных беларускіх савецкіх аўтараў (лік якіх апошнімі гадамі што раз большае):

„Пры распрацоўцы пытаньняў гісторыі недапушчальныя суб'ектывісцкія перакосы, зрушэньне гістарычнае пэрспэктывы. А за гэткія прыхваткі браліся некаторыя навуковыя работнікі рэспублікі. Дапушчаныя імі памылкі зьявіліся вынікам прыстасавальніцтва, канъюнктурных меркаваньняў у навуковай працы й былі паддадзеныя справядлівай крытыцы. Я маю на ўвазе памылкі ў вацэнцы гістарычнае мінуўшчыны беларускага народу ў пэрыяд фэадалізму, спробы перагледзець ацэнку клясавага характару й палітычнае лініі газэты ‚Наша Ніва', выдаць яе ледзь ні за марксыцкую газэту, рэгабілітаваць у палітычным дачыненьні А. Гаруна й г. д.".

ЦК кампартыі даў сыгнал. Агонь выпадаў і зацісканьня свабоднага слова пакаціўся на флянгі.

У сёлетнім лютаўскім нумары літаратурнага часапісу „Полымя" апублікаваны артыкул В. Круталевіча пра Першы Ўсебеларускі Кангрэс з тэндэнцыяй давесьці рэакцыйнасьць ідэі Беларускае Народнае Рэспублікі. Характэрныя прычыны апублікаваньня гэтага артыкулу. Вось адна зь іх — і ці не галоўная:

„Славуты ‚Беларускі Інстытут Навукі й Мастацтва' ў Мюнхэне, — піша В. Круталевіч, — увесь час зьвяртаецца да фактаў зь першых гадоў савецкай улады фальсыфікуючы й скажаючы гісторыю, каб наглядальнічаны рух паказаць як барацьбу беларускага народу за сваю дзяржаўную незалежнасьць і лепшую долю".

„Коммунист Белоруссии" тымчасам задае тон далей. У лютаўскім нумары зьмешчаны артыкул кандыдата эканамічных навук Г. Шмыгава пад заг. „XXIII зьезд КПСС пра ўзмацненьне змаганьня зь ідэялягічнымі дывэрсіямі імпэрыялізму". Артыкул зьмешчаны ў рубрыцы „Лекторы ‚Камуніста Беларусі'", як інструкцыя (з адпаведнай бібліяграфіяй) лектарам і агітатарам для чытаньня дакладаў сярод беларускага жыхарства на бацькаўшчыне. Артыкул робіць войстры выпад супраць „амэрыканскіх імпэрыялістых" і таксама супраць беларускіх перадачаў радыя „Свабода", якім закідаецца намаганьне „распаліць антырасейскія настроі" й „фальсыфікаваць гісторыю".

Сьвяткаваньне 50-годзьдзя бальшавіцкага захопу Беларусі, як бачым, ператвараецца ў атаку на беларускі нацыяналізм, што дасюль не дае супакою маскоўскім акупантам.

ПЕРАД КУПАЛАВЫМІ УГОДКАМІ

Роўна за месяц — 28 чырвеня сёлета прыпадаюць 25-ыя ўгодкі ад трагічнае сьмерці ў 1942 годзе ў Маскве найвялікшага беларускага паэты-нашаніўца, агульна вызнанага духовага правадыра народу й прарока беларускага нацыянальнага адраджэньня — Янкі Купалы.

Пасьля гучнага, хоць і з прапагандовай заквашкай, адсьвяткаваньня ў 1962 годзе 80-ых угодкаў ад нараджэньня Купалы ў падсавецкай Беларусі, зусім ня чуваць, каб былі там належна адсьвяткаваныя сёлетнія 25-ыя ўгодкі ад ягонае самагубнае сьмерці. Гэта, відаць, таму, што пасярэдняй або й беспасярэдняй прычынай сьмерці Купалы быў бальшавіцкі маральны тэрор у дачыненьні да паэты. Гэты-ж тэрор і арышт Купалы ў пагромным 1930-ым годзе былі таксама прычынай першае спробы самагубства паэты, калі ён знаходзіўся ў менскай турме.

Усё гэта ўскладае на нас — Беларусаў у Вольным Сьвеце — тым больш абавязак памагчымасьці як найшырэй адзначыць сёлетнія 25-ыя ўгодкі Купалавае сьмерці.

Янка Купала ў нацыянальным беларускім адраджэньні такая вялічыня, а ягоная роля ў нацыянальным руху проста нявымерная, што нармальна павінны былі-б адзначацца ягоныя ўгодкі, найбольш адпаведна ўгодкі нараджэньня, кажнага году, як нацыянальнае сьвята, як гэта адзначаюцца Украінцамі ўгодкі Тараса Шаўчэнкі. Дзеля таго, што абставіны нацыянальнага жыцьця на эміграцыі далёкія ад нармальных, дык, калі не кажнага году, то прынамся ўсе круглыя даты ад нараджэньня й сьмерці аднаго з найвялікшых у нашай гісторыі Беларусаў павінны быць адзначаныя вельмі ўрачыста. Не павінны таму прайсьці неадзначанымі й 25-ыя ўгодкі ад сьмерці Янкі Купалы.

Ад Рэдакцыі: Для рэфэратаў пра жыцьцё й творчасьць Янкі Купалы рэкамэндуем: уводны артыкул Ст. Станкевіча „Янка Купала — Жыцьцё й творчы шлях паэты" ў мюнхэнскім выданьні 1955 году выбраных твораў Купалы „Спадчына" й артыкулы на Купалавы ўгодкі, друкаваныя ў „Бацькаўшчыне" нумарох: 25-26 за 29 чырвеня 1952 г.; 26 за 28 чырвеня 1953; 24-25 за 27 чырвеня 1954; 27 за 3 ліпеня 1955; 25-26 за 24 чырвеня 1956; 25-26 за 30 чырвеня 1957; 24-25 за 29 чырвеня 1958; 25-26 за 28 чырвеня 1959; 24-25 за 29 чырвеня 1960, а таксама ў газэце „Беларус" у № 5 за 29 чырвеня 1952 г.

УГОДКІ 25 САКАВІКА У КАНГРЭСЕ ЗША

(Заканчэньне з 1-ай бачыны)

й этнічныя асаблівасьці. На шчасьце, навет у такіх жахлівых абставінах волялюбныя Беларусы застаюцца вернымі сваім нацыянальным ідэялам і працуюць дзеля дасягненьня сваёй нацыянальнай мэты — свабоды. У дзень сьвяткаваньня ўгодкаў іхнай незалежнасьці я задзіночваюся зь імі ў надзеі, што мэта гэтая будзе імі дасягнутая ў недалёкай будучыні".

HONORABLE JAMES A. BYRNE
Congressman of Pennsylvania

....На працягу траха пяцёх дзесяцігодзьдзяў іхныя ((Беларусаў — Рэд.) шляхотныя душы былі паніжаныя ў іхнай-жа бацькаўшчыне камуністычным таталітарным рэжымам. Яны ня цешацца свабодай, якую многія народы ў іншых краёх уважаюць за сваё прыроднае права. Аднак яны надзеяцца здабыць гэтую свабоду, і мы ў вольным сьвеце задзіночваемся з імі ў дзень іхнага Дня Незалежнасьці ў веры, што яны дасягнуць сваю нацыянальную мэту".

HONORABLE WILLIAM T. MURPHY
Congressman of Illinois

„Містэр Сьпікер, няма шчасьлівейшай і ў той-жа самы час няма больш сумнай адказнасьці, што ляжыць на Кангрэсе Задзіночаных Штатаў, чымся адзначаць угодкі незалежнасьці Беларускай Дэмакратычнай Рэспублікі. Мы вельмі добра разумеем матывы сяньняшняга нашага суму. Дык адкуль-жа тады прыходзіць гэная надзея, якую я прапаведую? А яна прыходзіць, Містэр Сьпікер, з поўнай і няхільнай навукі, што нацыянальны рух Беларускага народу й часта доказванае ім імкненьне да свабоды й вызваленьня з тыраніі няпераможныя".

HON. EMILLIO Q. DADDARIO
Congressman of Connecticut

.....Той факт, што Беларусь падпісала карту Задзіночаных Нацыяў, яшчэ не даводзіць расейскіх цьверджаньняў аб тым, што Беларусь незалежная дзяржава. Беларускі народ сяньня пад кантролем Масквы зь ня большымі магчымасьцямі на ўжыцьцяўленьне прынцыпу самавызначэньня, чымся кажны іншы народ за зялезнай заслонай".

HONORABLE JAMES J. DELANEY
Congressman of New York

.....Мы ўсе сьведамыя таго, што ў гісторыі ніякая дыктатура ня мела посьпеху заўсёды трымаць народ у няволі. Абапіраючыся на гэты факт, мы павінны прыпомніць савецкім кіраўнікам, што раней ці пазьней мусіць прыйсьці час, калі Беларусь узноў будзе прынятая ў сям'ю вольных народаў. У міжчасе, мы запэўніваем Беларускі народ, што мы не забыліся ягонае нядолі й што мы застанёмся верныя прынцыпу самавызначэньня для ўсіх народаў".

HONORABLE ROMAN C. PUCINSKI
Congressman of Illinois

„...Сяньня імя Беларусь — гэта пустое слова паміж паняволенымі дзяржавамі, якія прадстаўляюць Расеі, як вольныя й незалежныя. Беларусы ня ёсьць вольныя; яны ня ёсьць незалежныя; яны пад тэй самай няволяй, якая скоўвае шмат якія народы ўсходняй і паўночнай Эўропы.

Містэр Сьпікер, мы не забудземся краю й народу Беларусі. Мы будзем чакаць таго дня, калі гэты гэраічны народ зможа ўзапраўды сказаць, што ён — свабодная нацыя, якой ён быў кароткі час у 1918 годзе".

ПЫТАНЬНІ БЕЛАРУСКАГА НАЦЫЯНАЛІЗМУ

I. ІСНАСЬЦЬ БЕЛАРУСКАГА НАЦЫЯНАЛІЗМУ

Камуністычная партыя Беларусі й партыйны ды наагул савецкі друк апошнім часам штораз больш прысьвячаюць увагі гэтак званаму беларускаму буржуазнаму нацыяналізму й ягоным носьбітам як за мяжой, гэтак і ў сябе дома. Пытаньне гэтае асьвятляецца вельмі аднабакова й тэндэнцыйна, а высновы пераважна падмацоўваюцца фактамі або зусім нязгоднымі з праўдай, або тэндэнцыйна зьінтэрпрэтаванымі. У сувязі з гэтым мы й наважылі даць некалькі артыкулаў пра пытаньні беларускага нацыяналізму й ягоныя гістарычныя вытокі. Будзем старацца абапірацца выключна на канкрэтных фактах і аб'ектыўна аргумэнтаваць нашыя высновы, каб паказаць запраўдную існасьць беларускага нацыяналізму.

Перш-наперш неабходна высьвятліць і ўдакладніць сам тэрмін — „буржуазны нацыяналізм". Агульна ведама, што ўсякія нацыянальныя імкненьні нерасейскіх народаў, навет і такія, што ані ня супярэчаць камуністычнай праграме, але супярэчаць практычнай нацыянальнай палітыцы партыі, у Савецкім Саюзе грэбліва ахрышчваюцца буржуазным нацыяналізмам. Прыкладам, калі бадайшто ўсе ўдзельнікі нядаўнага Другога зьезду беларускіх кінаматаграфістых выказваліся за тое, каб беларускі фільм адлюстроўваў беларускае жыцьцё, гучаў добрай беларускай мовай ды рабіўся перш-наперш беларускімі рукамі, а не артыстымі й рэжысэрамі зь Ленінграду й Масквы, дык прысутны на зьезьдзе прадстаўнік ураду й тым самым партыі—старшыня Камітэту па кінаматаграфіі пры Савеце Міністраў БССР Б. Паўлёнак назваў гэтыя наіўныя патрабаваньні нацыяналістычнымі.

У беларускім нацыяналізьме, пад сьцягам якога праходзіла ўсё беларускае нацыянальнае адраджэньне й які дае аб сабе знаць у Савецкай Беларусі сяньня, няма нічога буржуазнага. Гэты нацыяналізм вызначаецца імкненьнем да поўнага разьвіцьця прыродных нацыянальных якасьцяў і асаблівасьцяў беларускага народу: ягонае роднае мовы, нацыянальнае культуры, народных традыцыяў. Ён імкнецца да пазнаньня й аб'ектыўнага насьвятленьня гістарычнай мінуўшчыны Беларусі. Гэты нацыяналізм праяўляецца ў вабароне перад чужым дэнацыяналізацыйным наступам, зь якога боку наступ гэты ні йшоў-бы.

Дакладней разабрацца ў гэтым пытаньні памагае нам савецкі друк, кандыдат гістарычных навук Н. Акімаў у сваім артыкуле „Марксыска-ленінскае вучэньне ў нацыянальным пытаньні й сучаснасьць", надрукаваным у лютаўскім нумары „Коммуниста Белоруссии" за сёлетні год. Акімаў зусім трапна азначыў розьніцу між шавіністычным нацыяналізмам, хоць і прыпісаў яго іншым, а не Савецкаму Саюзу, і нацыяналізмам дэмакратычным, які быццам прапаведуе Савецкі Саюз. Ён піша: **„Ёсьць прынцыповая розьніца між нацыяналізмам прыгнятальніцкіх і прыгнечаных нацыяў. Нацыяналізм прыгнятальніцкай нацыі прапаведуе вышэйшасьць адных нацыяў і расаў над іншымі. Ён рэакцыйны, варожы інтарэсам дэмакратыі. У нацыяналізьме-ж прыгнечаных нацыяў ёсьць агульнадэмакратычны зьмест, паколькі ён скіраваны супраць каляніялізму й нутранае рэакцыі".**

Калі глядзець на рэчы аб'ектыўна, дык беларускі нацыяналізм дакладзецца залічыць толькі да гэтай другой катэгорыі. Гэты нацыяналізм не агрэсіўны, а адно абаронны перад наступам іншых нацыяналізмаў. Гэткім ён быў у Беларусаў у царскай дарэвалюцыйнай Расеі, гэткім быў між абедзьвюма сусьветнымі войнамі ў Заходняй Беларусі пад Польшчай, гэткім ён застаўся й у Савецкай Беларусі сяньня.

Вернемся да цьверджаньня Н. Акімава, што „нацыяналізм прыгнятальніцкай нацыі прапаведуе вышэйшасьць адных нацыяў і расаў над іншымі". Гэтыя словы, хоць і скіраваныя пад адрысам заходніх дзяржаваў, вельмі добра характарызуюць дачыненьні ў Савецкім Саюзе. Вось-жа пытаньне вышэйшасьці й ніжэйшасьці нацыяў у Савецкім Саюзе ўвесь час актуальнае. Настырлівае арыентаваньне нерасейскіх народаў на „вялікі рускі народ", на „вялікую рускую культуру", на „вялікую рускую мову" — найзьвычайшая азнака гэнага „нацыяналізму прыгнятальніцкай нацыі".

Зь вялікай колькасьці галасоў супраць гэтак званага беларускага буржуазнага нацыяналізму асабліва характэрныя словы перадавіцы 8-га нумару „Коммуниста Белоруссии" за леташні год. Асудзіўшы беларускіх „буржуазных нацыяналістых" за мяжой, што яны быццам **„прадаліся за сярэбранікі сваім імпэрыялістычным гаспадаром і бессаромна кляветнічаюць на наш край"**, перадавіца гаворыць далей: **„паасобныя нашыя людзі падпадаюць пад уплыў буржуазнай прапаганды й становяцца носьбітамі нацыяналістычных, шавіністычных тэндэнцыяў".** У іншых савецкіх выступленьнях паказваецца й канкрэтна, што гэтая варожая камуністам прапаганда беларускіх „буржуазных нацыяналістых" за мяжой праводзіцца ў беларускім пэрыядычным друку на Захадзе, праз радыёстанцыю „Свабода", у навуковых публікацыях Беларускага Інстытуту Навукі і Мастацтва. Як падае кандыдат эканамічных навук Г. Шмыгаў у 2-ім нумары „Коммуниста Белоруссии" за сёлетні год, беларускія „буржуазныя нацыяналістыя" праз радыё „Свабода" **„кажнага дня наклёпнічаюць на беларускі народ, спрабуюць зьняславіць партыю й камсамол, ачарніць савецкую дэмакрацыю, распаліць антырускія настроі, хвалышуюць гісторыю".** Артыкул Шмыгава надрукаваны ў „Коммунисте Белоруссии" ў вадзеле „Лекторий" із спасылкамі на багатую літаратуру, у тым ліку й на славуты артыкул „Ня вам Беларусамі звацца". Гэта значыць, што артыкул Шмыгава будзе чытацца, камэнтавацца й выкарыстоўвацца ў прапагандовых лекцыях і дакладах партыйнымі агітатарамі па ўсёй Беларусі.

Нацыянальныя ідэі беларускай палітычнай эміграцыі, пэўна-ж, пранікаюць рознымі каналамі на бацькаўшчыну й трапляюць там на падатны грунт. Аб гэтым найлепш сьветчыць апублікаваны ў лістападзе летась у менскіх і маскоўскіх газэтах артыкул супраць беларускіх літаратараў і палітычных дзеячоў на Захадзе „Ня вам Беларусамі звацца", які быў падпісаны прозьвішчамі васьмёх беларускіх пісьменьнікаў. Але не галоўная прычына ўзьнікненьня нацыянальных настрояў у Беларусі. Гэтая прычына й ў штучным абмяжоўваньні разьвіцьця беларускай нацыянальнай культуры, у выпіханьні з публічнага ўжываньня беларускай мовы й замене яе расейскай мовай, у хвальшаваньні беларускай гістарычнай мінуўшчыны, у палітычнай і эканамічнай дыградацыі Беларусі ды ў цэлым камплексе падобных іншых зьяваў.

Беларуская творчая інтэлігенцыя ня можа не абурацца на такую парадаксальную зьяву, што на дванаццаць рэспубліканскіх і абласных прафэсіянальных тэатраў у Беларусі ўсяго тры зь іх працуюць на беларускай мове. Гэтая інтэлігенцыя ня можа ня рэагаваць і на такі крыўдны факт, што траха ўсе кнігі, за выняткам твораў мастацкай літаратуры й літаратуразнаўчых ды літаратурна-крытычных працаў з галіны беларускай літаратуры, дый то ня ўсе, выпушчаюцца выдавецтвамі Беларусі ў расейскай мове. Загарантаваная партыйнай праграмай свабодная й раўнапраўная разьвіцьцё нацыянальных моваў зусім ня ўжыцьцяўляецца ў практыцы. Бо вось навучаньне ўва ўсіх вышэйшых школах Беларусі, за вынятам беларускай мовы й літаратуры, праводзіцца ў расейскай мове. Савецкая аўтарка Л. Дробіжава ў сваім артыкуле ў першым нумары часапісу „История СССР" за сёлетні год захапляецца, як вельмі пазытыўнай зьявай, што ў сувязі з ростам гарадоў і няўпынным працэсам пераменьваньня жыхароў розных нацыянальнасьцяў, быт і традыцыі гарадзкога жыхарства **„інтэрнацыяналізуюцца значна хутчэй, чымся ў сельскіх жыхароў. Яны часьцей пачынаюць гаварыць ня толькі на нацыянальнай, але й на расейскай мове".** Значыцца, гэтая інтэрнацыяналізацыя праводзіцца на расейскай нацыянальнай базе, перш-наперш на базе расейскае мовы. А гэта, у сваю чаргу, ня можа ня спрычыняцца да ўзмацненьня нацыяналізму сярод Беларусаў, як самаабароны перад дэнацыяналізацыяй і русыфікацыяй.

Гэткім парадкам, палітычныя абставіны, у якіх сяньня знаходзіцца беларускі народ, а ня гэтулькі ўплывы дзейнасьці беларускіх гэтак званых буржуазных нацыяналістых за мяжой — галоўная прычына ўзмацненьня беларускага нацыяналізму на бацькаўшчыне. І нацыяналізм гэты не агрэсіўны, а абаронны, не шавіністычны, а дэмакратычны, ня рэакцыйны, а прагрэсіўны і ў ніякім выпадку ня буржуазны.

Ст. Станкевіч

25 САКАВІКА У СЫДНЭІ

Сябры Беларускага Аб'еднаньня ў Новай Паўдзённай Валіі (Аўстралія) урачыста адсьвяткавалі 49-ыя ўгодкі Акту 25 Сакавіка. Заля Файрфілд гатэлю, дзе яны зыбраліся, была ўпрыгожаная кветкамі й нацыянальным сьцягам, а гукі родных песьняў з кружэлак віталі прыбываючых гасьцей.

Акадэмію адчыніў уступным словам старшыня Аб'еднаньня інж. М. Каранеўскі. Рэфэрат аб змаганьні нашага народу за незалежнасьць прачытаў сп. М. Лужынскі. Тады д-р Я. Малецкі паінфармаваў аб сучасных падзеях у сьвеце й на бацькаўшчыне. Успаміны сяброў дапоўнілі праграму афіцыйнай часткі, якая закончылася прасьпяваньнем нацыянальнага гімну.

Тады адбыўся традыцыйны пачастунак. Прысутныя дзяліліся ўспамінамі й сумнымі весткамі з бацькаўшчыны, дзе й далей шалее калгасны прыгон, галіта й палітычна-нацыянальная няволя.

А. Лаўрыновіч

ПАШТОВЫ АДРЫС „БЕЛАРУСА",
на які просім высылаць лісты й грошы на газэту, цяперака гэтакі:
Newspaper BIELARUS
P. O. Box 109
Jamaica, N. Y. 11431

ТАМАШНІЯ НАШЧАДКІ ГЭРАСТРАТА

„Як сацьмела, зьмянілася золата найлепшае! Камяні сьвятыні раськіданыя па ўсіх ростанях".

Плач Яраміі 4, 1.

Няма ў мяне сьлёз. Высмактала іх суворае жыцьцё яшчэ за часы юнацтва. Нагледзіўся я на гора савецкіх нявольнікаў дый сам удосталь яго дазнаўся. Але калі даведаўся аб тым, дык . . .

Там, дзе Віцьба ўцякае ў Дзьвіну, здавён-даўна разьлёгся родны, улюбёны Віцебск. Магчыма і ў Дзьвіне і ў Віцьбе менш вады плыве, чым крыві пралілося каля ягоных трох замкаў. І гаслам віцяблянаў у зацятым змаганьні за вольнасьць гораду й краіны зьяўлялася:

— Памром за сьвятое Дабравешчаньне!

У Віцебску, на Замкавай вуліцы, знаходзілася тая царква. Чае ейнага зьяўленьня губляўся ў цемры вякоў. Паводля віцебскага летапісу Сьцяпана Аверкі, да гэтага спрычынілася ў 974 годзе княгіня Вольга, але-ж яна памерла ў 969-м. Як сьцьвярджае ў сваёй хроніцы гісторык Мацей Стрыйкоўскі — „не шкадуючы выдаткаў, Альгерд пабудаваў у Віцебску дзьве мураваныя царквы ў грэцкім стылю; адна з гэтых цэркваў знаходзіцца ў Ніжнім замку". Вядома, што Альгерд, жанаты з дачкой апошняга віцебскага князя Яраслава Марыі, запраўды жыў нейкі час у недалёкім ад Віцебску Ўсьвяце. Навет ягоны патрэт у царкве Ніжняга замку бачыў Стрыйкоўскі. І ці ня тлумачыцца гэтая блытаніна зь імёнамі Вольгі й Альгерда тым, што ў перакладзе зь лятувіскае мовы „Альгерд" нішто іншае, як „Радасьць Вольгі".

Сьцьвярджэньне Стрыйкоўскага адпявадае праўдзе, але ня зусім — да нейкае ступені мае рацыю й Сьцяпан Аверка. Прафэсар Паўлінаў, дасьледуючы ў 1893 г. падмурак царквы Дабравешчаньня, давёў, што, паводля характару свае кладкі, яна была ўпяршыню пабудаваная ў 10 стагодзьдзі. Пасьля навуковец Шчакаціхін прыйшоў да высцаву, што муры над ейным падмуркам пазьнейшага паходжаньня і часткова маюць дачыненьне да другое паловы 12-га, а дзе-ня-дзе да 14-га стагодзьдзяў. І выходзіць адсюль, што Альгерд аднавіў, а не пабудаваў перад ім, відаць, напоўразбураную царкву.

Як нельга ўявіць сабе Полацка безь сьвятое Сафіі, так ня можна зразумець Віцебску безь сьвятога Дабравешчаньня. Гэтая царква была ягоным сэрцам. Таму ня выпадкова ў ёй перахоўваліся прывілеі й граматы князёў і каралёў, дараваныя віцяблянам. Паміж імі паказальна пацьвярджальная грамата караля Жыгімонта Першага, атрыманая віцяблянамі ў 1503 г. пасьля іхнае скаргі, што папярэдні прывілей караля Казімера скралі „зладзеі зь вялікага Ноўгараду". І ў той Жыгімонтавай грамаце значыцца:

„Таксама віцяблянам жыць у Віцебску дабраахвотна ўсякаму па старому звычаю пакуль хто хоча, а які віцяблянін займее ад нас ня добра ды станецца яму ня люба, дык нам яго сілком ня трымаць, а дарога яму чыстая бяз усякае затрымкі куды толькі захоча, але перад тым сьвятому Дабравешчаньню чалом ударыўшы, а нашаму ваяводзе абвясьціўшыся".

Царква Дабравешчаньня зьяўлялася манумэнтальнай сьветкай гісторыі старадаўняга Віцебску. Каля яе ў 1393 г. грымелі гарматы, зь якіх Вітаўт, змагаючыся зь Сьвідрыгайлам і захапіўшы Ніжні замак, абстрэльваў, скрозь дзень і скрозь ноч, Верхні, пакуль не праламаў ягоныя муры. Пазьней назоў царквы ўспамінаецца ў 1414 г. на вядомым Канстанцкім Саборы, у сувязі з вучнем Яна Гуса славутым Геранімам Праскім, якога інквізытары потым спалілі на вогнішчы. У вабвінавачваньні гаворыцца, што Геранім, знаходзячыся ў 1413 г. у Віцебску, у вакружэньні Вітаўта, ня толькі не ўшанаваў каталіцкай працэсіі, але пайшоў у царкву Дабравешчаньня і ўсюды называў праваслаўных „добрымі хрысьціянамі". І ў самай царкве была пралітая кроў. Яшчэ ў канцы мінулага стагодзьдзя, у ейным аўтары на сьцяне, быў выразаны напіс, што тут у часе набажэнства езуіты забілі сьвятара. Але з двух бакоў лілася кроў. У прысудзе па справе забойства ў 1623 г. архіяпіскапа Ёзафата Кунцэвіча, паміж асуджанымі да ўцяцьця галавы, згадваецца пратаярэй адабранае ў праваслаўных царквы Дабравешчаньня, Давід, які пазьбегнуў сьмерці, уцёкшы ў Запароскую Сеч. І нарэшце ў Збароўскай умове 1650 г., паміж гэтманам Багданам Хмяльніцкім і каралём Янам-Казімерам, прыгадваецца царква Дабравешчаньня, што падлягала звароту праваслаўным, але яе гэтак і не зьвярнулі.

Царква Дабравешчаньня не аднойчы на працягу свайго бадай тысячагадовага існаваньня разбуралася й аднаўлялася. Яшчэ годны нашае пашаны сьціплы мясцовы летапісец Сьцяпан Аверка адзначыў, што ў 1698 г. згарэлі ейныя дах і званіца. Яна згарэла й у 1708 г. разам з усім Віцебскам, падпаленым імпэратарам Пётрам Першым за тое, што віцябляне падтрымлівалі караля Рэчы Паспалітае Станіслава Ляшчынскага й швэдзкага Караля Дванаццатага. Тады-ж загінула ў царкве старажытнае рукапіснае эвангельле 1508 г., на якім пад тэкстам, пачынаючы ад 3-яе старонкі й з працягам далей, быў подпіс ахвярадаўцы, што канчаўся пагрозай:

„А кто сію кнігу отеметь от церкві Благовешчанія пречістой Богороділы, тот со мною рассудіца на страшном суде пред мілостівым Богом во векі веков амінь".

Царква згарэла і ў чэрвені 1941 г., падпаленая камсамольцамі, паводля загаду Сталіна аб „голай зямлі".

Навет у вонкавым выглядзе царквы Дабравешчаньня адбілася ейная гісторыя, што супадала зь гісторыяй Віцебску. Калі ў пляне яна да сучаснасьці захоўвала свой першапачатны стыль, у якім бізантыйскі дух замкнёнасьці прасторы ў будове адступае перад уплывам заходня-эўрапейскае базылікі, дык звонку мела сьпярша ўсе рысы беларускага царкоўнага будаўніцтва.

Вусьпенскі Сабор перад Першай вайной

Пасьля, у 17 стагодзьдзі, вуніяты прыбудавалі да яе дзьве барочныя званіцы, потым, праз сто год, замест разбураных стромкіх званіцаў, на ёй зьявіўся вялікі нязграбны купал у форме вядомае маскоўскае цыбуліны, а яшчэ праз сто год бальшавікі прыстасавалі царкву пад архіў. І пры гэтым зьнікнуў у невядомасьці гістарычны звон, які некалі заклікаў віцяблянаў да змаганьня, і на якім, паміж лічбай — 1610 — і вобразам Дабравешчаньня, быў напіс:

„Сей звон мураваной церкві Вітебской в Ніжнем замку стоячай".

У часе вайны Немцы, рыхтуючыся да абароны ня іхняга Віцебску, падарвалі вакол царквы Дабравешчаньня ўсе будынкі, але яе, што стаяла бяз даху й выгарэлая ўнутры, не кранулі. Па вайне царква была ўзятая пад дзяржаўную ахову і над ёй зьявіўся часовы дах зь цёсу. Прынамся, гэтак яна выглядала, паводля здымку зьмешчанага на 5-й старонцы кніжыцы Г. Нікіціна „Віцебск" (Менск. 1959 г.) і, нібы, як сьветчыць хлусьлівы напіс — „разбураная нямецка - фашысцкімі захопнікамі". Тое-ж самае раней, у 1945-46 гадох, на Нюрынбэргскім працэсе, бальшавікі закідалі фашыстым, абвінавачваючы іх у тым, што, быццам тыя падарвалі гэты будынак. І справа тут навет ня ў тае знанае шапцы, што гарыць на злодзею, але ўвогуле далёка, ой, далёка фашыстым да бальшавікоў.

Нідзе на Беларусі гэтак па барбарску ня зьнішчаліся бальшавікамі выдатныя помнікі рэлігіі, гісторыі й мастацтва, як у шматпакутным Віцебску. Бадай на працягу двух стагодзьдзяў упрыгожваў горад велічны барочны Вусьпенскі сабор. Ягонае велічнасьці была ўласьцівая нязвычайная лёгкасьць паасобных прапорцыяў, што надавала будынку чароўны выгляд. Распачаў будаваць яго ў 1743 г. італійскі архітэктар Фантані, а скончылі ў 1785 г. невядомыя беларускія дойліды, прыдаўшы яму рысы сучаснага ім клясыцызму. І дасканалы помнік мастацтва, што будаваўся 40 год, разбурыў у 1936 г., з дапамогай аманалу, на працягу часткі сэкунды старшыня гарсавету Эстрын. Дарэчы, гэты сабор можна пабачыць на вядомым малюнку віцяблянiна Марка Шагала „Падвойны

Царква Дабравешчаньня перад 1914 годам

патрэт", рэпрадукаваным у № 12 амэрыканскаса часапісу „Лайф" за 1960 г. У тым-жа 1936 г. той-жа Эстрын падарваў найвыдатны барочны помнік, пабудаваную ў 1772 годзе Уваскрасенскую Рынкавую царкву. Пра гэтую царкву ў народзе існавала паданьне, што яна вельмі спадабалася ў 1812 г. абыякаваму ўвогуле да царкоўных будынкаў Напалеону і ён забараніў скарыстаць яе пад вайсковы шпіталь.

Ня можна далей абмінуць вядомае „Чорнае Тройцы" на віцебскай ускраіне Пескавацiку. Хто толькі зь беларускіх мастакоў не захапляўся ёю? Яна адбілася на палотнах Пэна й Фохта, на гравюрах Юдовіна й Тычыны, яе не абмінуў таксама Марк Шагал. Вы пабачыце гэтую царкву паміж іншых кампанэнтаў на столі Парыскае Гранд Опэры, размаляванае апошнім. У 1932 г. бальшавікі парэзалі царкву „Чорнае Тройцы" на дровы для клюбу Парыскае Камуны. Той-жа самы гаротны лёс пасягнуў каштоўныя помнікі беларускага царкоўнага драўлянага будаўніцтва — царкву сьвятое Тройцы ў Маркавым манастыры і царкву сьвятога Юрага на Юр'евай Горцы. Дык чаму згадвае іх савецкі мастацтвазнаўца М. Кацар у сваёй працы „Беларуская архітэктура" (Менск, 1956 г.) гэтак, нібы яны існуюць дагэтуль? Першую раскапалі ў 1935 г., другую ў 1936 г. І ўрэшце-рэштаў чарговы савецкі пампадур з мазгамі набакір заўважыў царкву Дабравешчаньня.

Навуковец П. Аляксееў, на 200-ай старонцы свае працы „Полацкая зямля" (Масква. 1966 г.), адзначае:

„Калі полацкая Сафія была сапсаваная вуніяцкім мітрапалітам у 17 ст., дык яшчэ некалькі год таму ў Віцебску ўзвышаўся другі па старажытнасьці помнік Беларусі, што захаваўся да нашых дзён бадай цалкам. Гэта вядомая царква Дабравешчаньня, адбудаваная віцяблянамі ў пачатку 12 ст., на Ніжнім замку. Аднак лёс полацкае Сафіі чакаў гэты помнік у . . . нашыя дні(!). У сьнежні 1961 г. па загаду мясцовае ўлады, удары нясkладанага мэханізму — шар-бабы — на працягу некалькіх гадзінаў ператварылі будынак у крушні".

І шматкроп'е, і клічнік сьветчаць аб тым, што П. Аляксеява зьдзіўляе гэты ўчынак. Але за тое мы таму ня зьдзіўляемся, бо даўно ведаем, што няма нічога агульнага паміж бальшавікамі й культурай паняволенага імі беларускага народу, для якога царква Дабравешчаньня зьяўлялася рэліквіяй. Мы ня ў стане ня сумаваць па ёй, мы ня можам не абурацца з прычыны ейнае пагібелі, але маем абавязак перад чалавецтвам. Мы мусім стала папярэджваць усіх людзей, якія належаць да вольных народаў зямлі, што рыхтуюць для іхніх рэліквіяў бальшавікі. Аманалам яны зьнішчуць і Сабор Парыскае Богамаці, і Вэстмінстэрскае Абацтва ў Лёндане, і Сьвятую Сафію ў Царградзе і... Труну Гасподнюю ў Ерузаліме. Шар-бабай яны разбураць і Партэнон у Атэнах, і Калізей у Рыме, і Чорны Камень Мэккі і Статую Свабоды ў Нью Ёрку. Што ім Гэкуба й што яны Гэкубе? Гісторыя чалавецтва для іх пачынаецца із стрэлу „Аўроры".

Яшчэ ў 356 г. да наше эры Гэрастрат спаліў велічны храм Артэміды Эфэскае, які ўважалі за адно „зь сямі цудаў сьвету". Тагачасны суд прысудзіў яго да сьмяротнае кары й забараніў навет згадваць ягонае імя. Наступныя абураныя пакаленьні таўравалі падпальніка, надаўшы яму ганебную мянушку вар'ята. Здавалася й ягоны сьлед загіне назаўсёды на зямлі. Аднак не. Хіба не зьяўляюцца расейскія бальшавікі ды іхныя бэсэсэраўскія калябаранты нашчадкамі старадаўняга ўбогага вар'ята ды тройчы пагарджана Гэрастрата?

Юрка Віцьбіч

УЛАДЫСЛАЎ ГАЛУБОК

(НА 85-ЫЯ ЎГОДКІ АД НАРАДЖЭНЬНЯ Й 30-ЫЯ ЎГОДКІ АД СЬМЕРЦІ)

16 травеня сёлета спаўняецца 85 год ад нараджэньня ў 1882 годзе й сёлета-ж спаўняецца 30 год ад сьмерці ў 1937 годзе ў савецкай высылцы выдатнага беларускага тэатральнага дзеяча й драматурга Уладыслава Галубка.

Роля Уладыслава Галубка ў разьвіцьці беларускага тэатральнага мастацтва й ягонай папулярызацыі сярод вясковага жыхарства Беларусі — унікальная й непаўторная. Некаторае прыраўнаньне да яго можа мець адно дзейнасьць ягонага слаўнага папярэдніка — заснавальніка беларускага тэатральнага руху нашаніўца Ігната Буйніцкага. Больш ніхто, навет у малой ступені ня можа быць супастаўлены з Уладыславам Галубком.

Сваю нацыянальную дзейнасьць распачаў Галубок, як пісьменьнік, надрукаваўшы ў „Нашай Ніве" яшчэ ў 1906 годзе сваё першае апавяданьне „На вясельле". Пасьля гэтага друкаваў ён свае апавяданьні й вершы ў тэй-жа „Нашай Ніве", „Маладой Беларусі" й іншых друкаваных органах, а пазьней выдаў свой першы й адзіны зборнік „Апавяданьні".

Найшырэй, аднак, разгарнуў Галубок сваю дзейнасьць, як тэатральны працаўнік і драматург. Калі ў 1917 годзе заснавалася ў Менску „Першае таварыства беларускай драмы й камэдыі", актыўны ўдзел прыняў у ім і Галубок, паставіўшы на ягонай сцэне ў тым-жа 1917 годзе першую сваю камэдыю „Пісаравы імяніны". У жніўні 1920 году заснавалася „Трупа беларускіх артыстых пад загадам Галубка", якая ў 1924 годзе атрымала афіцыйны назоў „Другой беларускай дзяржаўнай трупы", а ў 1932 годзе была рэарганізаваная ў „3-ці Беларускі дзяржаўны тэатр" з базай у Гомелі. У 1930 годзе беларускае грамадзтва шырака адзначыла 10-ёхгадовы юбілей тэатру Галубка, а ўрад БССР, у якім народным камісарам асьветы быў тады прафэсар Усевалад Ігнатоўскі, за выдатныя заслугі прысвоіў яму, першаму ў рэспубліцы, годнасьць народнага артыстага Беларусі.

У сваім тэатры быў Галубок і ягоным кіраўніком або дырэктарам, і рэжысэрам, і акторам, і музыкам, і мастаком, і аўтарам бальшыні паказаных у тэатры п'есаў. Галоўнае значаньне вандроўнага тэатру Галубка ў тым, што, калі сталыя беларускія тэатры абслугоўвалі горад, дык тэатр Галубка нёс беларускае тэатральнае й музычнае мастацтва ў вёску, у найбольш глухія й адданеныя ад культурных цэнтраў сельскія мясцовасьці краю. Таму тэатр Галубка ня толькі пашыраў роднае тэатральнае мастацтва, але й будзіў нацыянальную сьведамасьць, прышчапляў любасьць да ўсяго свайго роднага. Навочны сьветка тэатральнай дзейнасьці Галубка Васіль Будзімер у мюнхэнскай беларускай газэце „Бацькаўшчына" прыгадаў у 1952 годзе наступнае:

„У 1925 годзе Галубок зрабіў вельмі карыснае першае турнэ па Гомельшчыне. Трэба адзначыць, што ў той час Гомельшчына яшчэ ўваходзіла ў склад РСФСР. Паказы адбыліся ў Гомелі ў вялікім клюбе чыгуначнікаў. Выступала трупа ў Нова-Беліцы, Рэчыцы, Хойніках, Чачэрску, Добрушы — цэнтры папяровай прамысловасьці. Трапіў Галубок і ў Бранск, наведаў Клінцы, Старадуб, Навазыбкаў. Ува ўсіх гэтых мясцох паказы ягоныя карысталіся нязьменным посьпехам, сымпатыяй і прыязьняй. Гэтае турнэ па Гомельшчыне мела потым вялізарнае значэньне, бо паказы Галубка былі моцнай прычынай правядзеньня гэтак званага „плебісцыту" аб далучэньні Гамельшчыны да Беларусі".

Дзейнасьць Галубка, як драматурга, была выкліканая галоўна практычнымі патрэбамі ягонага тэатру. У той час, як трупа Ігната Буйніцкага й пазьнейшыя самадзейныя трупы, із-за нястачы беларускіх п'есаў, у бальшыні выпадкаў карысталіся перакладнымі п'есамі, Галубок імкнуўся даць беларускаму гледачу блізкую й найлепш зразумелую яму арыгінальную беларускую п'есу. За ўвесь час сваёй дзейнасьці Галубок напісаў і паставіў у сваім тэатры каля 50-ці п'есаў на гістарычныя, рэвалюцыйныя, а найбольш на сацыяльна-бытавыя тэмы.

Вось далёка няпоўны пералік ягоных найлепшых п'есаў: „Пісаравы імяніны", „Бязьвінная кроў", „Суд", „Князь Качэргін", „Іскра былога каханьня", „Госьць з катаргі", „Акрываўлены падатак", „Дарагія госьці", „Дваяжэнцы", „Завяўшыя кветкі", „За мураванай сьцяной", „Апошняе спатканьне", „Ганка", „Пан Сурынта", „Падкідыш", „Культурная цёшча", „Васіль Хмель", „Залёты дзяка", „Жаніхі", „Мужчынскае шчасьце", „Душагубы", „Праменьчык шчасьця", „Бязрадны", „Пылтагоны", „Помста", „Людзі" і іншыя. Зь іх, калі не памыляюся, былі надрукаваныя ўсяго дзьве — „Суд" і „Апошняе спатканьне". Ды й яны — сяньня бібліяграфічная рэдкасьць.

Хваля масавых арыштаў, што пракацілася па Беларусі ў часы яжоўшчыны, не абмінула й Галубка. У 1936 годзе быў ён арыштаваны й апынуўся на высылцы, дзе й памёр у 1937 годзе. Навет дзень і месяц ягонае сьмерці дагэтуль не ўстаноўленыя.

У 1957 годзе імя Галубка было рэгабілітаванае і ў тым-жа самым годзе ў „Літаратуры і Мастацтве" была зьмешчанае наступнае паведамленьне: „Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі й фальклёру Акадэміі навукаў БССР пачаў зьбіраць архівы Трэцяга беларускага дзяржаўнага тэатру і дзеяча беларускага мастацтва Уладыслава Галубка". А ў лютым 1958 году „Літаратура і Мастацтва" паведамляла, што прэзыдыюм Саюзу пісьменьнікаў Беларусі „прыняў пастанову аб выданьні ў 1959 годзе зборнікаў твораў драматурга Уладыслава Галубка".

Ад гэнага часу мінула ўжо 8 год, а творы Галубка так і не зьявіліся ў друку. Ягоныя драматычныя творы маюць сяньня ня толькі літаратурна - гістарычную каштоўнасьць. Лепшыя зь іх маглі-б з посьпехам папоўніць бедны йшчэ й сяньня арыгінальны беларускі тэатральны рэпэртуар, калі не прафэсіянальных абласных, дык прынамся народных і самадзейных тэатраў. Прыкладам, у межах сёлетніх фэстываляў Цімкавіцкі тэатр мастацкай самадзейнасьці паставіў п'есу Галубка „Ганка". Яна мела такі добры посьпех, што была вылучаная на абласны фэстываль у Менску, а так-жа й на распубліканскі фэстываль, дзе была ўзнагароджаная дыплёмам 3-яе ступені.

Таму і Саюз пісьменьнікаў Беларусі, і Акадэмія навукаў, і адпаведныя выдавецтвы павінны зрабіць усё магчымае, каб драматычная спадчына Уладыслава Галубка сталася здабыткам усяго народу.

Ст. Крушыніч

ALLIANCE
524 St. Clarence Avenue
Toronto 4, Ont.
Матарыялы да друку, **ахвяры** й падпіску просім **прысылаць** на адрыс:
Dr. R. Zuk
54 Mary Street
Barrie, Ont. Tel. 728-7581
Advertising rate — $ 1.25 per column inch.

ДЗЕНЬ НЕЗАЛЕЖНАСЬЦІ Ў МОНТРЭАЛІ

Сьвяткаваньне 49-ых угодкаў незалежнасьці Беларусі ў Монтрэалі адбылося ў суботу 1-га красавіка. Ладзіў яго аддзел ЗБК ў Монтрэалі, а фактычнымі арганізатарамі былі сп-ва Храноўскія й сп. сп. Янцэвіч М., Стасіловіч Ю., Попель П. й Астроўскі В. Монтрэальцы запрасілі на сваё сьвяткаваньне Беларусаў з Таронта й ваколіцаў, якія ахвотна адклікнуліся й прыехалі цэлай гурмай — з танцорамі й аркестрай.

Тарантонцы пабайваліся, што такую грамаду людзей — 24 асобы — цяжка будзе разьмясьціць нанач, але беларуская гасьціннасьць монтрэальскіх сяброў разьвеяла ўсякія сумлевы.

Урачыстая акадэмія адбылася ў Украінскім Доме Моладзі й пачалася крыху па 8-ай гадз. вечарам. Адчыніў акадэмію сп. М. Янцэвіч. Ад Задзіночаньня Беларускіх Жанчын Канады із сьвятам 25-га Сакавіка вітала ўсіх прысутных старшыня Задзіночаньня Др. Раіса Жук, а ад Галоўнай Управы ЗБК вітаў заступнік старшыні яго сп. В. Касьцюкевіч. Вёў акадэмію сп. А. Храноўскі, які, пасьля прывітаньняў, даў слова для дакладу на тэму дня Д-ру В. Жуку.

Дакладчык прадставіў пабежна гісторыю Беларусі, зьвяртаючы ўвагу на тыя факты, якія сьветчылі, што галоўным зьместам нашай гісторыі было або змаганьне за незалежнасьць Беларусі, або змаганьне за ўтрыманьне яе. Так было ў Полацкім княстве й Смаленскім, так было й у Вялікім Княстве Літоўскім.

Галоўнай прычынай упадку й паняволеньня Беларусі, як казаў дакладчык, было тое, што вядучыя клясы перасталі цікавіцца лёсам нашага народу й краю й займаліся толькі эгаістычнымі справамі свайго дабрабыту. У пагоні за выгоднымі пасадамі й нажывай, яны адыйшлі ад свайго народу й спачатку польшчыліся, а пазьней рушчыліся.

Выступае танцавальная група

„Свая костка, а чужым мясам абрасла і ваняе..." — казаў Смаленскі кашталян Мялешка. Гэтым і запрапасьцілі лёс сваёй бацькаўшчыны, загубілі долю народу, здрадзілі яго.

Дакладчык падкрэсьліў, што ў гэтым факце ёсьць павучаючы прыклад для ўсіх Беларусаў — дома й на эміграцыі — на цяперашні час, асабліва для тых, што занядбоўваюць свае абавязкі нацыянальныя. Калі хто адсоўваецца ад беларускага жыцьця — гэтым самым ён прыносіць вялікую шкоду для сваёй бацькаўшчыны, для братоў і сёстраў, што паняволены бальшавікамі.

Далей Д-р Жук прадставіў беларускае адраджэньне, Акт 25-га Сакавіка й яго значэньне. Спыніўся над жахамі бальшавіцкага ярма й 2-ой Сусьветнай вайны. Беларускі вызвольны рух, казаў ён, ператрываў найцяжэйшыя выпрабаваньні й не занік. Наадварот, ён жыве й разрастаецца. У гэтым доказ, што рух гэты ніколі не загіне, пакуль не дасягнута будзе поўная незалежнасьць і сувэрэннасьць Беларусі.

Пасьля дакладу пашла мастацкая частка. Др. Раіса Жук прадэклямавала верш Янкі Купалы „Паўстань з народу...", Галінка Лашук сказала вершык Янкі Купалы „За свабоду...", сп-ня Т. Воран прадэклямавала верш Алеся Гаруна „Ты мой брат..."

У перамешку з дэклямацыямі чаргаваліся выступленьні Танцавальнага Гуртка з Таронта пад кіраўніцтвам сп. Б. Кіркі. Хоць крыху недаспаўшы й здарожаная — моладзь наша танцавала добра й згодна. Аркестра сп. Лісчонка з Ашавы йграла да танцаў стройна й жвава, хоць часамі, здавалася-б, крыху захутка. Танцавалі Крыжачок, Юрачку, Бульбу й закончылі традыцыйнай Лявоніхай. Акадэмія была закончаная адсьпяваньнем Беларускага Гімну.

Акадэмія прайшла ўдачна, толькі заля малая й цесная абніжала настрой. Людзей прышло нямала, усе 80 крэслаў былі заняты й людзі стаялі на калідоры. Як казалі арганізатары, была зарэнтаваная добрая заля із сцэнай, але перад самым сьвяткаваньнем гаспадары дому занялі яе для сваіх патрэбаў, а Беларусам далі цесную й малую. Факт гэты яшчэ раз прыпомніў беларускай калёніі ў Монтрэалі — найбольшай хіба з усіх беларускіх асяродкаў у Канадзе — што трэба купляць свой дом. Досыць хадзіць па чужых кутках.

У нядзелю раніцай (шкада што ў малым ліку) пашлі на Багаслужбу ў Украінскую Царкву Сьв. Пакровы. Служыў наш Архімандрыт а. Мікалай з а. Аляксандрам Костюком — настаяцелем царквы. А. Архімандрыт сказаў прыгожае казаньне, прысьвечанае незалежнасьці Беларусі. Пазьней а. Аляксандар у цёплых словах пазнаёміў сваіх парахвіян з БАПЦ, зь беларускай вызвольнай справай і прадставіў а. Архімандрыта Мікалая.

Тут-жа была адслужана паніхіда за душу вялікага ўкраінскага паэты — Тараса Шаўчэнкі.

Багаслужбай было закончанае сьвяткаваньне дня незалежнасьці Беларусі ў Монтрэалі.

Ж.

ХРОНІКА

● **Сход Тарантонскага Аддзелу ЗБК** адбыўся ў нядзелю 16 красавіка. Сход вёў старшыня ЗБК сп. А. Грыцук, а сакратаром быў сп. К. Акула. На сходзе паўстала шырокая дыскусія аб тым, як узгодніць працу Тарантонскага Аддзелу з Галоўнай Управай ЗБК. Рэч у тым, што Таронта, як цэнтральны асяродак ЗБК, вымагае актыўнасьці Тарантонскага Аддзелу, якая датычыць ня толькі Тарантонскага Аддзелу, але й усяго ЗБК. З другога боку, Галоўнай Управе цяжка выконваць усе заданьні без дапамогі Тарантонскага Аддзелу. Бяручы ўсё гэта пад увагу, сход пастанавіў запрапанаваць чарговаму Зьезду ЗБК, каб прызнаў Управу Тарантонскага Аддзелу складовай часткай Галоўнай Управы ЗБК. У управу Аддзелу былі выбраны: сп. сп. М. Ганько, М. Кулеш, Б. Кірка, Я. Баран і Л. Карыба.

● ***У Беларускім Цэнтры Адпачынку Слуцак (БАЦС).*** **На** сходзе пайшчыкаў БАЦС дня 16 красавіка абмяркоўвалася справа маемаснага распарадку й карыстаньня з Цэнтру. На ўсе 103 паі прысутныя на сходзе прадстаўлялі 96. Адбылася доўгая рэчовая дыскусія. Хадзіла аб тое, каб задаволіць асабістыя й грамадзкія патрэбы. У выніку дыскусіі была прынята наступная пастанова:

1. Бераг ракі й возера, за выняткам узьбярэжжа, адведзенага пад узьбярэжныя котаджы, а таксама лес — належаць да агульнага карыстаньня.

2. Рэшта плошчы дзеліцца на тры часткі: адна частка над вадой для ўзьбярэжных котаджаў, другая частка для котаджаў далей ад вады, трэйцяя — найбольшая, з узьбярэжжам і вадой — для агульнага карыстаньня. Да гэтай трэйцяй часткі будзе належыць і рэзэрва на распрадажу пад котаджы. З гэтай трэйцяй часткі — грамадзкай могуць карыстаць усе пайшчыкі БЦАС, а таксама й іншыя Беларусы, але апошнія мусяць заплаціць устаноўленую аплату за свой пабыт.

3. Пляцы на котаджы (нармальныя лёты) будуць выдзяляцца за наступную цану: узьбярэжныя 5 паёў ($ 500.00), а далейшыя ад вады 3 паі ($ 300.00). Пайшчыкі зь меншым лікам паёў могуць карыстацца толькі з агульнай плошчы БЦАС, але яны таксама могуць атрымаць пляцы на котаджы, калі павялічаць лік паёў да вышэйпаданай вышыні.

4. **Тыя Беларусы, што захочуць стацца пайшчыкамі БЦАС, або й набыць пляцы над котаджы — могуць зрабіць гэта цяпер, пакуль ёсьць яшчэ рэзэрва плошчы,** калі заплацяць адпаведную колькасьць паёў. У гэтай справе трэба зьвяртацца на адрыс:

Mr. M. GANKO,
23 Temple Aven., Toronto 3. Ont..

5. Пастанова гэтая мае ўвайсьці ў статут БЦАС.

Наступную сходку пастаноўлена зрабіць на тэрыторыі БЦАС у нядзелю 7 травеня а гадз. каля 12-ай.

ДА БЕЛАРУСКІХ ЖАНЧЫН КАНАДЫ

Як нам усім ведама, 1967 год ёсьць ЮБІЛЕЙНЫМ ГОДАМ БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ. 6-га жніўня 1517 году выйшла ў сьвет першая друкаваная беларуская кніга, выдадзеная Доктарам Францішкам Скарынам з Полацку. Дзеля азнаямленьня зь гісторыяй пачаткаў беларускага друку й Др. Францішкам Скарынам, чытайце ў студзеньскім нумары „Беларуса" за 1967 год перадавы артыкул пад загалоўкам: 1967 ГОД — ЮБІЛЕЙНЫ ГОД БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ.

Каб адзначыць гэтак важную ў жыцьці беларускага народу гадавіну, Задзіночаньне Беларускіх Жанчын Канады на сваёй чарговай зборцы 9-га красавіка 1967 г. пастанавіла заснаваць ФОНД 450-тых УГОДКАЎ БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ. Вышыня фонду была вызначана 500 даляраў. Гэтая сума выдасца вам аж да сьмеху нізкай. Мы з вамі пагаджаемся й верым, што пры вашай дапамозе й нашых супольных высілках пад канец гэтага году яна падвоіцца, а то й патроіцца. Усё будзе залежыць ад нас усіх разам і ад кажнае з нас паасобку. Вышыня, да якое гэты наш фонд вырасьце, будзе меркай нашага, жанчыны, нацыянальнага патэнцыялу, нашай адданасьці беларускай справе, нашай ахвоце й уменьню служэньня ёй. Вышыня фонду будзе азначаць шмат болей, як даляры.

А даляры, на што пойдуць зробляныя й сабраныя намі даляры? Яны пойдуць на беларускі друк, а менавіта на нашую газэту „Беларус" і на выданьне кнігі аб Беларусі на 50-ыя Угодкі Абвешчаньня Незалежнасьці Беларусі Актам 25-га Сакавіка.

Як мы плянуем будаваць наш фонд? Мы думаем ладзіць зарабковыя імпрэзы ўсякага роду, як абеды, вечары, вечарыны, маёўкі, лятарэі, прадажа перакусак у часе розных грамадзкіх зборак у Беларускім Цэнтры, зьбіраньне ахвяр на падпісныя лісты. Першы крок быў зроблены роўна тыдзень пасьля пастановы. Найдалейшае падарожжа заўсёды пачынаецца зь першага, хай сабе й малога, кроку.

Вось-жа 16-га красавіка ў нядзелю пасьля Багаслужбы, а перад зборкай сяброў Тарантонскага Аддзелу ЗБК., сяброўкі Задзіночаньня зарганізавалі прадажу перакускі. Была рыба на халоднае з памідаровым сосам, канапкі зь мясам і кава. Уся ежа была прынесеная сяброўкамі, як ахвяра. Утаргавана 23 даляры. Значыць 16-га красавіка Фонд 450-ых Угодкаў Беларускага Друку быў вышынёй 23-х даляраў.

Зерне да зерня, жменька да жменькі ад кажнае з нас дасьць дзяжу пахучага хлеба. Гэты сьпечаны намі хлеб дасьць пажыву нашаму беларускаму друку, а нам пачуцьцё задаваленьня дый гордасьці з выкананьня нацыянальнага абавязку.

Дарагія Суродзічы, гуртуйма ўсе свае сілы й здольнасьці, усю любоў да наше Маткі Беларусі й дакажам, што мы — Яе Дочкі — ня выракліся свае Маткі й хочам ёй служыць.

УВАГА: Здабытыя на ФОНД 450-тых УГОДКАЎ БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ грошы ад групаў або адзінак просім перасылаць на імя й адрыс Старшыні Задзіночаньня Беларускіх Жанчын Канады.

Dr. R. Zuk-Hryskievic
54 Mary St.,
Barrie, Ont.

Усе ахвяры будуць паквітаваныя, а ў канцы году пададзеныя ў газэце.

Старшыня З.Б.Ж.К.

ЯШЧЭ АБ ДЭМАНСТРАЦЫЯХ СУПРАЦЬ КАСЫГІНА Ў АНГЛІІ

Мы атрымалі дадатковыя весткі наступнага зьместу: У часе ад 6-га да 13-га лютага прабываў у Англіі савецкі прэм'ер Аляксей Касыгін. У сувязі з гэтым прадстаўнікі эміграцыі паняволеных Саветамі народаў ладзілі дэманстрацыі й пратэсты ў Лёндане й іншых гарадох, каб зьвярнуць увагу ангельскага грамадзтва й ураду на той стан, у якім гэтыя народы знаходзяцца за зялезнай заслонай. І Беларусы бралі ўдзел у гэтых пратэстах.

З усіх выступленьняў найбольш годным увагі было інтэрвю ў ангельскай тэлевізіі БІБІСІ з прадстаўнікамі Беларусаў, Украінцаў, Летувісаў, Латышоў, Эстонцаў і Жыдоў. Інтэрвю адбылося ў панядзелак 6-га лютага, у дзень прыезду Касыгіна. Ад Беларусаў у тэлевізіі выступаў Старшыня Згуртаваньня Беларусаў у Вялікай Брытаніі сп. Павал Навара. На пытаньне, што ён-бы сказаў Касыгіну, калі-б зь ім спаткаўся, сп. Навара адказаў, што ён зажадаў-бы ад яго сапраўднай свабоды для Беларусі й спыненьня русыфікатарскай палітыкі. Падобныя адказы давалі й іншыя прадстаўнікі падсавецкіх народаў.

Трэба адзначыць, што ані Ангельскі ўрад, ані паліцыя ня перашкаджалі прадстаўніком пакрыўджаных народаў выражаць свае пратэсты супраць нялюдзкай палітыкі Савецкага Саюзу. А самахвальства Касыгіна й ягоныя пустыя словы не зрабілі ніякага ўражаньня ў Англіі.

Г.

ЧАМУ ЗДАРОЎЕ ЗУБОЎ?

15-га сакавіка быў дзень здароўя зубоў. Над пытаньнем, ці й чаму ёсьць важным здароўе зубоў, чаму мы ім цікавімся й яго вывучаем, ды як яго можам дасягнуць, мы цяпер коратка затрымаемся.

Зубны апарат мае некалькі заданьняў да выконваньня: праз раздрабляньне й жаваньне ежы ён спрычыняецца да траўленьня яе, ён ёсьць неабходным для правільнае мадуляцыі голасу ў гутарцы й сьпеве, ён ёсьць важным і з эстэтычнага пункту гледжаньня. А раз так — ён спрычыняецца да фізычнага й псыхічнага здароўя адзінкі.

Каб зубны апарат мог выконваць свае функцыі добра, ён сам мусіць быць у добрым здароўі. З благімі зубамі, ці бязь іх чалавек ня можа ані добра есьці, ані добра гаварыць, ані добра выглядаць, ані добра сябе пачуваць. Тая, ці іншая хвароба зубнога апарату можа сур'ёзна шкодзіць здароўю цэлага арганізму, ды ўрэшце можа праявіць сябе вельмі няпрыемна ў відзе болю зубоў.

Агульна бяручы, хваробы зубнога апарату можна дзяліць на дзьве групы: хвароба самых зубоў — гніцьцё (карыес), ды хвароба апарату, які трымае зубы ў ськівіцы — дзясны, косьць і азубная мэмбрана. Гэтая апошняя хвароба вядзе да хістаньня, а то й выпаданьня зубоў. Трэйцім станам, які перашкаджае нармальнаму функцыянаваньню зубнога апарату — станам, бо гэта не хвароба — ёсьць нерэгулярнасьць зубоў і ськівіцаў. Навука — дэнтыстыка шукае спосабаў ды вядзе змаганьне з хваробамі й ненармальнымі станамі зубнога апарату, каб забясьпечыць яму правільнае функцыянаваньне для агульнага здароўя чалавека.

Ляпей не дапусьціць да хваробы, як яе лячыць.

Ува ўсім цывілізаваным сьвеце цяпер практыкуюцца такія захады, як шчапеньне воспы, пастэрызаваньне малака, хлярынаваньне вады, ды іншыя патое, каб запабегчы розным хваробам. Ляпей не дапусьціць да эпідэміі воспы, як зь ёю змагацца. Ляпей не захварэць на тубэркулёз лёгкіх, а калі гэта станецца, лячыць яго ў зародку, покуль не нарабіў ён шмат непапраўных шкодаў. Гэты самы прынцып адносіцца й да хвароб зубнога апарату: ляпей не дапусьціць да іх, а калі яны ўжо зьявіліся, дык лячыць іх загадзя.

Навука шукае спосабаў, каб узьдзейнічаць на фармаваньне зубоў так, каб яны ўжо прарэзваліся болей сільнымі й адпорнымі на хваробы. Каб зубы маглі добра ўфармавацца, арганізм мусіць быць здаровым, правільна функцыянаваць, ды мець пад дастаткам патрэбнага „будаўлянага матар'ялу", як бялкі, вугляводы, тоўшчы, мінэралы, сярод якіх для зубоў найважнешым ёсьць кальцыюм (вапна) і вітаміны. Дзеля таго, што малочныя зубы пачынаюць тварыцца ўжо ў 6-тым тыдні жыцьця плоду, а мінэралізавацца ў чацьвертым яго месяцы, матка ў часе цяжы павінна дбаць пра сваё здароўе й правільна аджыўляцца. Сталыя зубы пачынаюць мінэралізавацца ў ськівіцы ў трэйцім месяцы, а канчаюць у 8-ым годзе жыцьця. Асабліва ў гэтым часе, калі ходзіць пра зубы, дзіцё павінна мець правільную дыету.

У першым годзе жыцьця грудное кармленьне ёсьць найздаравейшым. Ня толькі таму, што малако маткі ёсьць найпажыўнейшым, але й самое ссаньне грудзей, якое вымагае ад дзіцяці пэўнага высілку й намаганьня, зьяўляецца стымулам да разьвіцьця структураў твару, а асабліва ніжняй ськівіцы. Калі-ж дзеля якой-колечы прычыны натуральнае кармленьне мусіць быць заменяна штучным з бутэлькі, тады соска мусіць мець адпаведную форму (зуб-

З ЖЫЦЬЦЯ БЕЛАРУСАЎ У МЭЛЬБУРНЕ

Ад даўжэйшага часу ў беларускай прэсе вельмі мала пісалася пра жыцьцё Беларусаў у Мэльбурне. Праўда, ня пульсавала яно поўным рытмам, але ўсё-ж існавала й, хоць рэдка, давала знаць аб сабе. Але й пра гэта ня друкавалася. Таму дзеля прыпаміну й хранікарскай патрэбы пішацца гэты кароткі нарыс зь дзейнасьці Беларусаў у Мэльбурне за апошні час.

У жыцьці Беларусаў Мэльбурна, як напэўна і ў жыцьці іншых беларускіх асяродкаў ня толькі ў Аўстраліі, можна вылучыць колькі пэрыядаў. Пасьля арганізацыйна-грамадзкіх уздымаў, пачаткава больш-менш у вадным, а пасьля ў двух — БНР-аўскім і БЦР-аўскім кірунках, прыйшоў час заняпаду актыўнасьці нутранага арганізаванага беларускага жыцьця. Дзейнымі засталіся адзінкі, як у вадным, гэтак і ў другім лягерах. Бальшыня, адно крытыкуючы тых, што нешта рабілі, адсоўвалася ад усякага ўдзелу ў грамадзкім жыцьці ды займалася галоўна ўладжваньнем собскага жыцьця. І тут пры нагодзе трэба адцеміць, што ў гэтай галіне яна можа пахваліцца паважнымі матар'яльнымі дасягненьнямі.

У гэтым трэйцім пэрыядзе дзейным адзінкам удалося зарганізаваць колькі ўдалых выступаў і ўдзелаў у міжнацыянальных і іншых імпрэзах Мэльбурна ды бліжэй пазнаёміць як афіцыйныя ўрадавыя аўстралійскія колы, гэтак і іншанацыянальныя групы зь беларускай праблематыкай. На грунце нутраным удалося зарганізаваць Школьны Камітэт і беларускую школку ў Ст. Альбанс і іншых пунктах, што былі дзейнымі праз колькі год. Таксама ўдалося зарганізаваць прыход Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы ў Мэльбурне, а пасьля й другі — у Ст. Альбанс.

Абедзьвюм групам — БНР-аўскай і БЦР-аўскай, пасьля доўгіх гутарак, зборак і нарадаў, удалося знайсьці супольную мову й шляхам кампрамісаў паклікаць да дзейнасьці Беларускі Камітэт у Мэльбурне. Старшынём Камітэту бывае па чарзе што паўгоду прадстаўнік іншай групы. Камітэт штогоду ладзіць для ўсіх Беларусаў тры сьвяткаваньні: угодкі 25 Сакавіка, Слуцкага Паўстаньня й угодкі 2-га Кангрэсу. Апрача гэтага, Камітэт ладзіць 3-4 танцавальныя вечарыны, на якія зьбіраюцца ня толькі Беларусы, але й іхныя прыяцелі іншых нацыянальнасьцяў.

Пры Камітэце існуе пад кіраўніцтвам сп. П. Мікуліча мяшаны хор. Ён запаўняе значную частку мастацкай праграмы ўгодкавых сьвяткаваньняў і ўводзіць сваймі песьнямі разнастайнасьць на танцавальных вечарынах. У ўзнагароду сябры хору карыстаюцца бясплатным уваходам на танцавальныя вечарыны. Даход зь вечарынаў ідзе ў касу Камітэту, які можа ўжо пахваліцца значнай сумай.

Гэты 4-ы пэрыяд існуе ўжо колькі год. Хаця й мае яшчэ шмат апанэнтаў і крытыкаў, трэба ўважаць, што пэрыяд гэты працягнецца даўжэй, бо ягоная тактычная лінія ў нашых абставінах адзіна правільная.

Сябром Камітэту, якія ў сваёй дзейнасьці маюць вельмі шмат цяжкасьцяў, а мала падтрыманьня з боку шырэйшага грамадзтва, трэба выразіць шчырую падзяку за іхную ахвярную дасюлешнюю працу й жадаць далейшага посьпеху. А Беларусам Мэльбурна трэба сугэраваць улучыцца больш актыўна ў грамадзкую дзейнасьць, каб адрабіць прынамся галоўныя занядбаньні з прычыны колькігадовых непаразуменьняў і непатрэбных сварак. Канкрэтна трэба як найхутчэй прыдбаць собскі грамадзкі цэнтр, дапамагчы ў зарганізаваньні моладзі й сталай беларускай школкі ды дапамагчы ўнармаваньню й узмацненьню рэлігійнага жыцьця праваслаўных Беларусаў Мэльбурну.

Што да рэлігійнага жыцьця, дык варта тут прыпомніць, што ў Мэльбурне ёсьць пяцёх праваслаўных сьвятароў Беларусаў пяці юрысдыкцыяў. Трох па аднаму ачольваюць прыходы: БАПЦарквы, Б.Р. Царквы і Расейскай Зарубежнай Царквы, а двух служыць у Сэрбскай і Расейскай ды ў Украінскай Цэрквах. І можна цешыцца, што беларускія сьвятары гэтак дзейныя й славяць Бога аж у гэтулькіх цэрквах. Але мы больш цешыліся-б, калі-б яны жылі згодна й супрацоўнічалі між сабою прынамся на ніве нацыянальна-беларускай. Які-ж быў-бы добры прыклад для ўсіх Беларусаў, калі-б яны прынамся прысутнічалі на беларускіх урачыстасьцях, прысьвечаных угодкам найважнейшых беларускіх гістарычных падзеяў. Адзін толькі а. Б. Камінскі прысутнічае заўсёды на ўспомненых урачыстасьцях. Ён-жа цірaз выражаў волю да супрацоўніцтва з усімі беларускімі сьвятарамі.

Ініцыятыву а. Камінскага застаецца адно прывітаць ды прасіць іншых в. дастойных Айцоў знайсьці дарогу да ўзаемнага між сабою супрацоўніцтва і ўсімі Беларусамі Мэльбурну. Я перакананы, што гэта было-б з карысьцяй для ўсіх.

М. Н.

САКАВІКОВЫЯ УГОДКІ Ў НЬЮ ДЖЭРЗІ

Сёлетняе сьвяткаваньне ўгодкаў Акту 25 Сакавіка было зладжанае Аддзелам БАЗА ў Нью Джэрзі ў нядзелю 2-га красавіка. Урачыстасьць пачалася Малебнам, які быў адслужаны мітр. прат. а. Сьцяпанам Войтэнкам у БАПЦаркве Жыровіцкае Божае Маці ў Гайлэнд Парку.

А гадзіне 3-й папаўдні адбылася ўрачыстая Акадэмія ў „Лібэрты Бал Рум" у Саўт Рывэры. Акадэмія пачалася амэрыканскім гімнам, які выканала на піяніне сп-чня Э. Гутырчык. Тады старшыня Аддзелу БАЗА С. Гутырчык прывітаў прысутных і перадаў далейшае вядзеньне праграмы культурна-асьветнаму рэфэрэнту Аддзелу БАЗА. В. Стому.

Добра апрацаваны рэфэрат аб 25-ым Сакавіку ў ангельскай мове прачытаў будучы адвакат, а цяперака студэнт права Расьціслаў Войтэнка, а гутарку на тэму дня ў беларускай мове правёў В. Стома. Сп-чня А. Стома прачытала праклямацыі губэрнатара штату й мэраў суседніх гарадоў пра абвешчаньне дня 25 сакавіка Днём Незалежнасьці Беларусі, а таксама прывітаньні ад сэнатараў і кангрэсмэнаў.

У мастацкай частцы сп-чня Э. Гутырчык памастацку, як на ейны век і невялікі стаж, выканала пры ўласным акампаньяманьце народную песьню „Ручнічок". Малы Міхась Швэд прадэклямаваў верш „25 Сакавік", а крыху старэйшы за яго Мікола Швэд выканаў на акардыёне беларускія народныя танцы „Лявоніху", „Мікіту" й „Крыжачок". Стома прадэклямаваў верш Я. Купалы „Наша песьня".

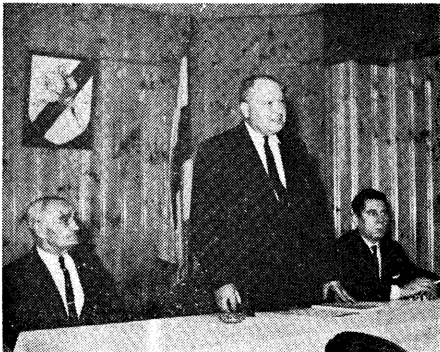
Урачыстасьць закончылася прапяяньнем беларускага гімну. **В. С.**

ЮБІЛЕЙНЫ ВЕЧАР Д-РУ С. СТАНКЕВІЧУ У НЬЮ БРАНСЬВІКУ

Стараньнем Аддзелу БАЗА ў Нью Джэрзі, у нядзелю 16 красавіка ў прыгожа адноўленай залі Беларускага Грамадзкага Цэнтру ў Гайлэнд Парку (прадмесьце Нью Брансьвіку) быў наладжаны рэфэрат д-ра Ст. Станкевіча пра літаратурную творчасьць выдатнага беларускага падсавецкага пісьменьніка Уладзімера Караткевіча. Гутарку пра гэтага пісьменьніка д-р Станкевіч папярэдзіў агульным аглядам сучаснай беларускай падсавецкай літаратуры. Рэфэрат быў на вельмі высокім узроўні ды выклікаў вялікае зацікаўленьне ў прысутных, бо аб некаторых фактах яны пачулі ўпяршыню.

Пасьля рэфэрату арганізатары вечара наладзілі неспадзеўку для д-ра Ст. Станкевіча: банкет-бяседу дзеля адзначаньня 40-ых угодкаў ягонае палітычна-грамадзкае й навукова-літаратурнае дзейнасьці.

Пры сталох, на якіх было што выпіць і закусіць, было сказана шмат прамоваў. У іх была асьветленая ўсебакова нацыянальная дзейнасьць юбіляра за 40 год. Прамоўцы ўспаміналі яго, як пэдагога, адміністратара, журналістага, літаратара-навукоўца, палітычнага дзеяча й папросту як чалавека Беларуса, які, часамі наражаючы жыцьцё, бараніў беларускія нацыянальныя інтарэсы й людзей у часе нямецкае акупацыі. Прамовы чаргаваліся ізь сьпевамі „Сто год" і „Многае лета". Трэба дадаць, што амаль усе прамоўцы адзначалі ролю, якую ў жыцьці юбіляра адыграла ягоная верная тварышка, а часамі можа й дарадніца Спадарыня Зінаіда Станкевіч. Прамаўлялі: Віцэ-Прэзыдэнт Рады БНР А. Стагановіч, старшыня Царкоўнае Рады П. Кажура, старшыня БАЗА ў Нью Джэрзі С. Гутырчык, сп. Ф. Родзька, сп. Б. Даніловіч, сп. В. Русак, д-р Ул. Бакуновіч і В. Стома.

Прамаўляе юбіляр. Побач зьлева — сп. А. Стагановіч, справа — сп. С. Гутырчык

На заканчэньне ўрачыстасьці старшыня Аддзелу БАЗА перадаў д-ру Ст. Станкевічу скромны падарак-памятку, а прысутныя сабралі з гэтае нагоды 50 дал. на Выдавецкі Фонд рэдагаванай юбілярам газэты „Беларус".

Васіль Стома

ПАДЗЯКА

Гэтай дарогай Управа Аддзелу БАЗА ў Нью Джэрзі складае шчырую падзяку старшыні Жаноцкае Сэкцыі БАЗА сп-ні Тамары Януш і сп-ні Стэфаніі Каранеўскай за самаахвярную працу пры наладжаньні банкету ў чэсьць д-ра С. Станкевіча.

ПРЫЯЦЕЛЯМ І СУПРАЦОЎНІКАМ У НЬЮ БРАНСЬВІКУ МАЁ ШЧЫРАЕ ДЗЯКУЙ!

Узапраўды вялікую прыемнасьць зрабілі для мяне мае прыяцелі й бліжэйшыя супрацоўнікі зь Нью Брансьвіку, наладзіўшы банкет-бяседу ў сувязі із 40-гадовым юбілеем маёй нацыянальнай грамадзка-палітычнай і літаратурна - навуковай дзейнасьці.

У сувязі з гэтым складаю гэтай дарогай маю шчырую падзяку Управе Аддзелу БАЗА и Нью Джэрзі на чале із старшынём Сяргеем Гутырчыкам, стараньнем якой быў зарганізаваны юбілейны вечар. Вельмі шчыра дзякую сп. сп. А. Стагановічу, С. Гутырчыку, П. Кажуры, Ф. Родзьку, Б. Даніловічу, В. Русаку, Ул. Бакуновічу й В. Стому за іхныя гарачыя віншавальныя прамовы ў часе бяседы. Асаблівая падзяка сп-ні Тамары Януш і сп-ні Стэфаніі Каранеўскай за прыгатаваньне добрай вячэры.

Шчыра дзякую ўсім тым Суродзічам, што ўшанавалі сваёй прысутнасьцяй гэтую бяседу.

Асабліва было мне прыемна, што прысутныя на вечары, ведаючы фінансавыя клопаты ў выдаваньні рэдагаванай мною газэты „Беларус", на прапанову сп. С. Гутырчыка злажылі 50 дал. на выдавецкі фонд газэты. Шчырае ім беларускае дзякуй! **Ст. Станкевіч**

ны лекар вам параіць, якую), ды вельмі маленькую дзірачку. Дзіцё павінна працаваць, каб атрымаць пажыву. Пасьля груднога кармленьня дзеці звычайна смачна сьпяць, бо яны ссучы натомяцца.

У пазьнейшым веку штодзённая дыета мусіць уключаць наступнае: Малако — найлепшая крыніца кальцыюм, фрукты — між імі адзін аранж, яго сок, або сок памідаровы, бульба й гародніна — жоўтая й зялёная, хлеб, масла ці маргарына, яйкі й сыр — са тры разы на тыдзень і для ўсіх маладых, што яшчэ растуць, штодзённа вітаміна Д (400 І. Ю.).

Дзецям ляпей зусім не даваць клейкае й салодкае ежы, як цукеркі, мармаляды, салодкія цесты, гума да жаваньня й „софт дрынкс". Яны апрача таго, што маюць нізкую пажыўную вартасьць і забіваюць апэтыт да іншае ежы, зьяўляюцца прычынай гніцьця зубоў.

Гніцьцё зубоў. Як яно адбываецца? Каб зуб пачаў гніць, патрэбны у роце цукяр, пэўнага роду бактэрыі, ды — кажучы проста — месца зачэпкі на зубе. Пад дзеяньнем бактэрыяў цукярператвараецца ў кісьлю, кісьля дэмінэралізуе (распускае мінэралы) цьвярдую тканку зуба. Застаецца мяккая арганічная матрыца, якую раскладае (гноіць) другі род бактэрыяў. І так робіцца дзюрка ў зубе. Аднак каб цукяр ператварыўся ў кісьлю, каб кісьля распусьціла мінэралы ў зубе, патрэбны ёсьць час, патрэбнае месца стагнацыі, як мы назвалі, месца зачэпкі на зубе. Гэтыя месцы знаходзяцца звычайна між зубамі, у разорках ды раўкох, скрозь там, дзе не даходзіць натуральная (пры жаваньні) й штучная (шчотачкай) чыстка. У гэтых вось месцах поўных усякіх асадкаў і затрымоўваецца распушчаны цукяр, там ён мае час ператварыцца ў кісьлю, якая ў сваю чаргу мае час на нішчэньне цьвёрдае тканкі, там ёсьць досыць іншых бактэрыяў, якія ўсьлед гнояць мяккую тканку зуба.

Гэты зьнішчальны працэс мог-бы быць да пэўнай меры перарваны, каб беспасярэдна пасьля ежы рот і зубы былі дакладна пачышчаны й спаласканы. Значная частка цукру магла-бы быць з роту ўсунатай і не дала-б пачатку зьнішчальнаму працэсу. Варта адцеміць, што чым болей спажываецца цукру, тым болей знаходзіцца ў роце кісьлятворчых бактэрыяў, тым болей у чалавека гніюць зубы.

Пытаньне: Суседняе дзіцё есьць куды болей цукеркаў, як ваша, а мае лепшыя зубы.

Адказ: Магчыма суседняе дзіцё мае мацнейшыя, болей адпорныя на захворваньне зубы.

Пытаньне: Ці магчыма ўзмоцніць зубы пасьля таго, як яны скончылі мінэралізацыю й прарваліся ў рот.

Адказ: Магчымасьцяй гэткай ёсьць флюарыдацыя.

Праз пакрываньне чыстае й сухое эмаліі зуба флюарыдам, хімічныя часткі (ёны) флюару пранікаюць у структуру зубной эмаліі й робяць яе цьвярдзейшай і болей адпорнай на захворваньне. Падобны эфэкт мае й рэгулярнае чышчэньне зубоў пастай з флюарыдам. Найболей эфэктыўным і эканамічным аднак мэтадам ёсьць спажываньне вады, у якой натуральна знаходзіцца або штучна ёсьць даданы (адна частка на мільён частак вады) флюарыд.

Лячэньне зубоў. Папсуты зуб павінен быць як мага раней залечаны. Гэта таму, што ў пазьнейшай стадыі яго можа быць немагчыма адрэстаўраваць, ён можа спрычыніць боль, можа весьці да інфэкцыі акружаючых яго структураў, а гэтым самым пагражаць здароўю ўсяго арганізму, ды напасьледак, зубная гніль ёсьць заразьлівай хваробай і пераносіцца з аднага зуба на іншы, быццам тая гнілая бульбіна ў мяшку гноіць іншыя.

Дзеля таго рэгулярнае наведваньне зубнога лекара кажныя 6 месяцаў, пачынаючы з трэйцяга году жыцьця, ёсьць, пасьля правільнае дыеты, рэгулярнага чышчэньня зубоў пасьля ежы, таксама неабходным дзеля ўтрыманьня здароўя зубоў.

Малочныя зубы. Чаму так рана трэба пачынаць наведваць зубнога лекара? Пашто лячыць малочныя зубы, калі яны й так пасьля выпадаюць?

Немалы працэнт дзяцей у веку трох гадоў мае ўжо загніўшыя зубы. Трэба іх залечваць покі дзіцё пазнае боль зуба, бо тады, апрача ўжо ўспомненых камплікацыяў, яно заўсёды будзе баяцца зубнога лекара. Урэшце, малочныя зубы, калі натура нам іх дала, яна дала ім і заданьні да выконваньня. Ад выконваньня гэтых заданьняў залежыць будучы стан сталага ўзубленьня, ды правільнасьць формы твару.

Апрача тых самых заданьняў, што мае сталае ўзубленьне (жаваньне, мадуляцыя голасу, эстэтыка), малочныя зубы ўтрымоўваюць месца для сталых, ды стымулююць разьвіцьцё й рост ськівіцаў. Калі форма малочных зубоў зьнішчаная гнільлю, яны мусяць быць рана вырваныімі, даўжыня зубнога паўкруга скарачаецца й зьменшваецца стымул да росту ськівіцы. У кансэквэнцыі сталыя зубы ня маюць месца рэгулярна прарэзацца й расьці. У рэзультаце выходзяць „крывыя зубы" й могуць быць „крывыя тва-ры".

У заключэньні — „Што-ж рабіць, каб здаровым быць?

1. Правільна аджыўляцца ды ўнікаць цукеркаў і іншых клейкіх і салодкіх рэчаў.

2. Чысьціць зубы беспасярэдня пасьля ежы.

3. Карыстаць зь дзеяньня флюарыду.

4. Наведваць зубнога лекара з раньніх год і рэгулярна.

„Кракадыль і той рот свой птушкам разяўляе, чысьціць зубы дазваляе".

Др. Р. Жук-Грышкевіч

УГОДКІ 25 САКАВІКА У ЛЁС АНДЖЭЛЕС

Сьвяткаваньне 49-ых угодкаў абвешчаньня незалежнасьці Беларусі адбылося ў Лёс Анджэлес 19 сакавіка ў залі Летувіскага Дому. Сьвяткавальную праграму наладзілі супольна БАЗА й БККА.

Урачыстую Акадэмію адчыніў старшыня Аддзелу БАЗА ў Каліфорніі інж. Язэп Бруцкі, вітаючы немалую грамаду прысутных Беларусаў і гасьцей ня толькі зь Лёс Анджэлес, але й із суседніх гарадоў. Пасьля амэрыканскага гімну й малітвы былі прачытаныя прывітаньні паангельску й пабеларуску. Рэфэрат аб значаньні Акту 2' Сакавіка й ягонай гістарычнай ролі прачытаў інж. Я. Бруцкі.

У самадзейнай мастацкай частцы праграмы выступалі дзеці Беларускай сыботняй школы пад кіраўніцтвам сп. А. Вініцкага. Аня Вініцкая сказала верш Я. Коласа „Родны край", а Язэя Найдзюк — верш А. Гаруна „Маці Беларусі". Люся Вініцкая выступіла із словамі песьні „Не пагаснуць зоркі ў небе" Я. Купалы. Наймалодшыя вучні Карнэля Найдзюк сказала верш „25 Сакавіка", а Тонік Вініцкі — верш „Я ўжо хлопчык вялікі".

Выступленьні дзяцей пераплята-ліся дэклямацыямі дарослых. Сп-ня Каця Вініцкая вельмі эмацыянальна прадэклямавала верш Я. Купалы „Ужо днее". Сп-ня Вера Вуіч усхвалявала слухачоў сваім арыгінальным уступам да чула выкананага ёй урыўку з паэмы Я. Коласа „Новая Зямля" — „Вечарамі". Ейная дэклямацыя была мілай лірычнай экскурсіяй на бацькаўшчыну. Таксама моцна расчуліў і верш Цёткі „З чужыны" ў тым-жа выкананьні сп-ні Веры Вуіч. Дэклямацыі скончыліся вершам Я. Купалы „Роднае слова", прадэклямаваным сп. Ч. Найдзюком.

Некалькі музычных твораў выканала на акардыёне Нюся Стус. Тады быў прачытаны заклік да падтрыманьня газэты „Беларус". Урачыстая Акадэмія закончылася беларускім нацыянальным гімнам.

Падчас супольнага абеду сьвяточны настрой падмацоўваўся беларускімі песьнямі з кружэлак і танцамі дзяцей. Некаторыя зь іх былі ў нацыянальных вопратках. У часе абеду была праведзеная сп. Я. Бруцкім зборка грошай на газэту „Беларус". Сьвяткаваньне было некаторай нагодай для новых знаёмстваў. Узвышаны настрой удзельнікаў найлепш адказваў значаньню Дня 25 Сакавіка. Адчувалася сіла духа й любасьць да свайго роднага.

Прыслалі з нагоды сьвяткаваньня свае прывітаньні: кангрэсмэны Алэн Сьміт, Гленард Ліпскомб, Джордж Браўн, Галоўная Управа БАЗА, Аб'яднаны Беларуска-Амэрыканскі Сьвяткавальны Камітэт у Нью Ёрку, Аддзел БАЗА ў Дэтройце й прадстаўнік БККА ў Калярадо.

Н.

Падняцьце беларускага сьцягу на ратушы ў Нью Брансьвіку на ўгодкі абвешчаньня Незалежнасьці Беларусі 25 сакавіка 1967 г. Зьлева направа: старшыня Аддзелу БАЗА ў Нью Джэрзі С. Гутырчык, мэр гораду Нью Брансьвік Чэстэр Паўлюс, старшыня Жаноцкай Сэкцыі БАЗА Тамара Януш, старшыня Царкоўнай Рады П. Кажура, сябра управы БАЗА ў Нью Джэрзі У. Сьлюўка. Наперадзе малая Рагнеда Гутырчык.

25-га Сакавіка у Мэльбурне

Спачатку выглядала, што сьвяткаваньне 49-ых угодкаў Акту 25-га Сакавіка ў Мэльбурне будзе больш як скромным. Але на радасьць арганізатараў і ўдзельнікаў сьвяткаваньня сталася якраз наадварот.

26 сакавіка ў мясцовай БАПЦаркве а. Кулакоўскі адслужыў малебен за беларускі народ, пасьля чаго сказаў прыгожае патрыятычнае казаньне. Сьвяткавальная Акадэмія адбылася тыдзень пазьней — у нядзелю 2 красавіка ў ведамай Беларусам Мэльбурна залі на Футскрэй Пікэт вуліцы. Заля, як і штогоду ў гэты дзень, была ўдэкараваная беларускімі й аўстралійскімі сьцягамі, Пагоняй і мноствам кветак. Прыбываючым на ўрачыстасьць сп-ня Гірыс, пазьней сп-ня Яцкевіч і іншыя жанчыны прышпілялі бел-чырвона-белыя сьцяжкі. Прэсавы прадстаўнік, як заўсёды, разлажыў паасобнікі беларускага друку й грамафонных кружэлак, найграных Клюбам „Пагоня" й атрымaных нядаўна з Канады. Кружэлкі найбольш зацікавілі прысутных і ў хуткім часе ўсе былі раскупленыя. Нацыянальная вопратка шмат якіх прысутных дадавала ўрачыстасьці сьвяточны настрой.

Акадэмія пачалася аўстралійскім гімнам, прапяяным мяшаным хорам пад кіраўніцтвам сп. П. Мікуліча.

Афіцыйна Акадэмію адчыніў чарговы старшыня Беларускага Камітэту ў Мэльбурне, які й быў арганізатарам сьвяткаваньня, сп. М. С. Вітаючы прысутных з нашым нацыянальным сьвятам, ён прыпомніў, што ўжо 49-ы год Беларусы ў цэлым сьвеце адзначаюць гэты векапомны мамэнт, што скіраваў гісторыю Беларусі на новы шлях, які вядзе да зьдзяйсьненьня ідэі вольнай і незалежнай Беларускай Народнай Рэспублікі. Тады прачытаў прывітаньне ад Згуртаваньня Беларусаў Вялікабрытаніі, Аддзелу ў Брадфардзе.

Рэфэрат пра Акт 25 Сакавіка прачытаў сп. Ул. Сідлярэвіч. У ім дакладчык прыпомніў апошнія стагодзьдзі заняпаду і ўздыму беларускага народу. Прыпомніў галоўных змагароў і важнейшыя факты, што прывялі да Акту 25 Сакавіка. Падчыркнуў вялікую жывучасьць у народзе сакавіковае ідэі й рэальныя пэрспэктывы ейнае перамогі ў будучыні.

Пасьля рэфэрату старшыня Беларускага Камітэту ў Мэльбурне прачытаў прывітаньні ад Беларускага Вызвольнага Фронту ў Ангельшчыне, Канадзе й Чыкага. Далей прачытаў вынняткі з газэты „Беларус" аб важнасьці й ідэйна-палітычнай велічы Акту 25 Сакавіка. Таксама прачытаў з „Навінаў зь Беларусі" колькі вершаў сучасных маладых падсавецкіх паэтаў. Гэтыя вершы задакумэнтавалі новы змагарны дух сярод беларускага народу на Бацькаўшчыне, які ў вабароне й паглыбленьні беларускасьці развіваецца ідэйным шляхам Акту 25 Сакавіка.

Сваю цікавую прамову старшыня законцыў крытыкай некаторых мясцовых г. зв. дзеячоў, якія ніяк ня могуць дагэтуль зразумець і пагадзіцца, што Беларусы ў Мэльбурне ад колькіх год прышлі да паразуменьня й задзіночаньня й што Беларускі Камітэт ладзіць сьвяткаваньні ўгодкаў незалежнасьці для ўсіх Беларусаў Мэльбурна пад адным бел-чырвона-белым сьцягам.

Хвілінай цішыні была ўшанаваная памяць змагароў, што аддалі сваё жыцьцё ў змаганьні за Беларусь.

Пасьля кароткага перапынку пачалася мастацкая частка Акадэміі. Зложыліся на яе: 2 песьні — „Падняты родны сьцяг дзяржаўны" й „Зорка Вэнэра" ў выкананьні мяшанага хору пад кіраўніцтвам М. Мікуліча; дэклямацыя верша Натальлі Арсеньневай „Як татка мой калісьці" Юркі Нікана; 2 песьні — „Пасею гурочкі" й „Цераз сад, вінаград" — у выкананьні таго-ж хору. Беларускім нацыянальным гімнам, прапяяным хорам і ўсімі прысутнымі, закончылася Акадэмія.

Разыходзячыся, прысутныя выказвалі зьдзіўленьне з прыгожага поспеху сьвяткаваньня й вялікай колькасьці прысутных на сьвяткаваньні, — ды ўжо каторы год, — беларускіх сьвятароў, перадусім настаяцеляў беларускіх прыходаў у Мэльбурне. Спаміж пяцёх сьвятароў быў прысутны на Акадэміі ўсяго адзін — а. Барыс Камінскі.

М. Н.

НАЦЫЯНАЛЬНЫЯ УГОДКІ Ў БРАДФАРДЗЕ

У нядзелю 26 сакавіка адбылася ў Брадфардзе ўрачыстая Акадэмія, прысьвечаная 49-ым угодкам абвешчаньня незалежнасьці Беларусі, зладжаная Управаю мясцовага Аддзелу Згуртаваньня Беларусаў у Вялікай Брытаніі. Акадэмія адбылася ў собскім Беларускім Грамадзкім Доме, упрыгожаным беларускімі нацыянальнымі сьцягамі й эмблемамі.

А гадзіне 2:30 пачалі зьбірацца суродзічы й сябры ЗБВБ, каб праслухаць цікавы й глыбокі рэфэрат д-ра Станіслава Станкевіча й адначасна паслухаць з стужкі нацыянальныя перадач Радыя „Свабода".

Адкрыў Акадэмію й прывітаў прысутных старшыня Управы Аддзелу сп. Янка Калбаса. Падчыркнуўшы вялікую важнасьць гэтае даты ў гісторыі Беларусі й патрэбу ўшанаваць яе, як найбольшае нацыянальнае сьвята, папрасіў прысутных устаць і ўшанаваць хвілінай цішыні памяць нашых змагароў, што аддалі сваё жыцьцё ў змаганьні за вызваленьне Беларусі. Сп. Калбаса прачытаў прысланыя прывітаньні ад Галоўнай Управы ЗБВБ і арганізацыяў зь іншых краінаў ды папрасіў сп. Ст. Мака прачытаць рэфэрат на тэму „Веліч Сакавіковага Акту", прысланы для гэтае мэты д-рам Ст. Станкевічам.

Беларускім нацыянальным гімнам закончылася афіцыйначая частка Акадэміі.

Дзеля таго, што ў гэтым годзе прыпалі вакацыі й адпачынак ад штодзённае працы, врысутным удалося правесьці час на ўдала зладжаным банкеце, на сталох якога было шмат ежы й напіткаў. Прыемнай таварыскай бяседай пад музыку й песьні да позных гадзін вечара правадзілі Брадфардцы сваё нацыянальнае сьвята. Выпадае зляжыць шчырую падзяку за наладжаньне імпрэзы сябром Управы Аддзелу, асабліва сп. Хведару Лемяшонку, адміністратару Беларускага Дому, і ягонай дачушцы Дарусі ды жанчынам за прыгатаўленьне сталоў з смачнымі патравамі.

Сябры Управы Аддзелу ЗБВБ ў Брадфардзе ня раз бралі на сябе абавязак ладжаньня апрацаваных праграмаў сьвяткаваньняў для іншых беларускіх асяродкаў. Таму й гэтым разам гэткае-ж сьвяткаваньне было зладжанае Брадфардцамі ў суседнім Аддзеле ЗБВБ у Манчэстары.

Янка Крушына

ЭКАНАМІЧНАЯ НЯРОЎНАСЬЦЬ У СССР

У Савецкім Саюзе шмат гаворыцца пра дружбу народаў. Цікава, аднак, як выглядае гэтая дружба, калі прыраўняць эканамічнае разьвіцьцё й жыцьцёвы ўзровень у нерасейскіх рэспубліках Савецкага Саюзу — і ў самой Расеі? У Савецкім Саюзе гэткіх прыраўнаньняў ня робяць. Яго зрабіў нядаўна выкладчык Гантэр Каледжу ў Нью-Ёрку прафэсар Усевалад Галубнічы, Украінец з паходжаньня.

У пачатку сакавіка сёлета праф. Галубнічы прачытаў у Украінскай Вольнай Акадэміі Навукаў даклад на тэму „Эканамічны аспэкт нацыянальнага пытаньня ў Савецкім Саюзе".

Сярод эканамістых і сацыёлягаў, казаў прафэсар Галубнічы, умацавалася думка, што разьвязаньне нацыянальнага пытаньня—гэта першнаперш выраўнаньне эканамічных няроўнасьцяў. Гэткае-ж думкі быў і сам Ленін, які першы зьвярнуў увагу на эканамічную няроўнасьць паміж імпэрыялістычнымі дзяржавамі ды іхнымі калёніямі. Гэткай-жа думкай кіравалісь таксама Х-ы й ХІІ-ы зьезд Камуністычнае Партыі Савецкага Саюзу, што прынялі былі пастановы ліквідаваць у нацыянальных рэспубліках сьляды царскае каляніяльнае сыстэмы праз выраўнаньне эканамічнага ўзроўню ўсіх рэспублікаў Саюзу. Гэтак выглядае тэорыя. Але ці адпавядае тэорыі практыка?

Поўнасьцяй адказаць на гэткае пытаньне, з усімі навуковымі абгрунтаваньнямі — нялёгка, кажа прафэсар Галубнічы, бо не стае на гэта перш-наперш адпаведнае статыстыкі. Прыкладам, няма найбольш патрэбных дадзеных — плацежных балянсаў для паасобных рэспублікаў. Іх не публікуюць, хоць у цэнтральнай статыстычнай управе Савецкага Саюзу яны ёсьць: іх зьбіраюць, пачынаючы ад 1957-га году. Апублікаваныя адно плацежныя балянсы для РСФСР і Украіны. З балянсаў гэтых відаць, што Украіна трацьць на карысьць цэнтральнага саюзнага скарбу 4 мільярды рублёў штогоду.

Не зважаючы на нястачу поўных статыстычных дадзеных, на аснове даступных савецкіх матар'ялаў, прафэсар Галубнічы шмат чаго, аднак, высьвятліў. Вось, прыкладам, гэткае важнае пытаньне: Ці ўсе савецкія рэспублікі аднолькава багатыя ў сэньсе прыбыткаў на душу жыхарства? Не, — адказвае на гэта праф. Галубнічы. — Адносіны паміж найбагацейшай рэспублікай і найбяднейшай выглядаюць як тры да аднаго. Зь нерасейскіх рэспублікаў бадай ува ўсіх дачыненьнях найлепш эканамічна маюцца Эстонія й Лацьвія. Гэта вынятак з агульнага правіла. Чым ён тлумачыцца? Нельга адказаць на гэта вычарпальна. На думку дакладчыка, маюць тут некаторую ролю традыцыі з часоў незалежнасьці гэтых рэспублікаў, а таксама іхнае сучаснае стратэгічнае палажэньне. На трэйцім месцы за Эстоніяй і Лацьвіяй стаіць Расея, на 6-м Украіна. Беларусь стаіць яшчэ далей. А на самым канцы — Малдавія.

Адным з паказьнікаў эканамічнага разьвіцьця савецкіх рэспублікаў, паводля праф. Галубнічага, зьяўляецца паказьнік прамысловае прадукцыі на душу жыхарства. Вось-жа калі ў 1913 годзе ў нерасейскіх раёнах царскае імпэрыі прамысловае прадукцыі выраблялася на 42 працэнты менш, чымся ў Расеі, дык цяпер у нерасейскіх рэспубліках выраблецца на 77 працэнтаў менш, чымся ў Расеі. Значыцца, розьніца ў індустрыялізацыі замест зьменшыцца, пабольшылася. Тое самае, прыкладам, у галіне электрычнасьці. Калі ў 1918 годзе на Украіне выраблялася электрычнасьці на 5 працэнтаў больш, чымся ў Расеі, дык цяпер яе выраблецца на 20 працэнтаў менш, чымся ў Расеі. Ува ўсіх-жа нерасейскіх рэспубліках цяпер выраблецца электрычнасьці на душу жыхарства на 40 працэнтаў менш, чымся ў Расеі.

Падобная сытуацыя і з капіталаўкладамі ў эканоміку ў цэлым. За пэрыяд 1918 году да 1960 у вагульную эканоміку нерасейскіх рэспублікаў укладзена, у розьліку на душу жыхарства, на 34 працэнты капіталаўкладаў менш, чымся ў Расеі. Капіталаўклады-ж толькі ў прамысловасьць за той самы пэрыяд у нерасейскіх рэспубліках меншыя на 37 працэнтаў, чымся ў Расеі.

Чым тлумачыцца гэтая эканамічная няроўнасьць? Афіцыйна партыя кажа, што трэба разбудоўваць „усходнія раёны" Савецкага Саюзу. Што гэта — „усходнія раёны"? Як паказвае савецкая-ж статыстыка, у паняцьце „ўсходніх раёнаў" уваходзяць цэнтральныя і ўсходнія тэрыторыі РСФСР.

Ці апраўданае з эканамічнага гледзішча перамяшчаньне эканамічных рэсурсаў зь нерасейскіх рэспублікаў у гэныя „усходнія раёны"? — паўстае пытаньне. Можа там лепшая фондааддача ці вышэйшая прадукцыйнасьць працы? Не — адказвае праф. Галубнічы — ані фондааддача, ані рэнтабельнасьць, ані прадуктыўнасьць працы не апраўдваюць гэтага. Наадварот, калі гаварыць аб прадукцыйнасьці працы, дык яна якраз найніжэйшая ў Расеі. У Прыбалтыцы, на Беларусі, Украіне — вышэйшая і прадукцыйнасьць працы, і фондааддача, і рэнтабельнасьць. Значыцца, перамяшчаньне рэсурсаў у ўсходнія раёны Расеі робіцца ня ў інтарэсах ані нацыянальных, ані Саюзу, як цэласьці.

Гэтая эканамічная няроўнасьць кладзе свой сьлед і на агульны ўзровень жыцьця. Паводля асабістых ашчаднасьцяў, прыкладам, можна мець поўнае ўяўленьне пра вышыню заработкаў жыхарства. Заашчаджвае, звычайна, больш той, хто больш зарабляе.

Дык вось-жа, асабістых ашчаднасьцяў на душу жыхарства ў Расеі — 83 рублі, на Украіне — 63, у Беларусі — 48, Узбэкістане — 27. Простых падаткаў на душу жыхарства, з чаго таксама можна меркаваць пра вышыню заработку, у пэрыядзе 60-65 гадоў на Украіне плацілася на 23 працэнты менш, чымся ў Расеі. Значыцца, заработкі былі меншыя. У Беларусі — на 50 працэнтаў, у Узбэкістане — на 52 працэнты менш. Жыльля за дзяржаўны кошт у нерасейскіх рэспубліках будуецца на 30 працэнтаў менш, чымся ў Расеі. Харчоў на душу жыхарства ў Расеі прадаецца на 29 працэнтаў больш, чымся ў іншых нерасейскіх рэспубліках.

Паказальна таксама, што розьніца ў эканамічным стане і ў дабрабыце жыхарства паміж Расеяй і нерасейскімі рэспублікамі ня зьменшваецца, а павольшваецца. Гэтак, прыкладам, грашовых прыбыткаў на душу жыхарства ў нерасейскіх рэспубліках у 1940 годзе было на 17 працэнтаў менш, чымся ў Расеі, а ў 1964-м годзе — на 32 працэнты менш, чымся ў Расеі.

Няроўнасьць у эканоміцы дае сябе адчуць і ў галіне культуры. У нерасейскіх рэспубліках выдаецца на душу жыхарства на культуру ў вагульным на 19 працэнтаў менш, на асьвету — на 10 працэнтаў менш, на вышэйшую асьвету — на 26 працэнтаў менш. Лік студэнтаў прапарцыянальна да жыхарства у нерасейскіх рэспубліках у 1940 годзе быў меншы на 19 працэнтаў, а цяпер — меншы на 26 працэнтаў. Меншы таксама ў нерасейскіх рэспубліках лік дзяцей, што адпачываюць у летніх лягерах. Менш у прапорцыі да жыхарства выдаецца кніжак, газэтаў, часапісаў, менш ходзіцца ў тэатр.

Як відаць з усяго гэтага — кажа праф. Галубнічы — ленінская формула пра ліквідацыю эканамічнае няроўнасьці, якою адзначалася каляніяльная царская сыстэма, і пастановы Х-га й ХІІ-га зьезду партыі — засталіся адно пустымі фразамі.

Я. З.

СЬВЯТКАВАНЬНЕ НЕЗАЛЕЖНАСЬЦІ Ў ЧЫКАГА

49-ыя ўгодкі абвешчаньня незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі Беларусы Чыкага адзначалі 26 сакавіка й 2 красавіка адмысловымі акадэміямі, спалучанымі з мольбамі за вызваленьне беларускага народу з расейска-бальшавіцкае няволі. Губэрнатар штату Ілліной Отто Кэрнэр і бурмістр Чыкага Рычард Дэйлі выдалі ўрачыстыя праклямацыі, якімі абвесьцілі дзень 25 сакавіка Днём Беларускай Незалежнасьці.

Для шырэйшых колаў чыкаскага жыхарства былі праведзеныя мясцовымі беларускімі арганізацыямі (Згуртаваньнем Беларусаў штату Іліной, Беларускай Амэрыканскай Нацыянальнай Радай і Згуртаваньнем Беларускай Моладзі) радыёвыя аўдыцыі 17, 26 сакавіка й 2 красавіка аб 49-ых угодках абвешчаньня незалежнасьці Беларусі, спалучаныя з патрыятычна-нацыянальнымі песьнямі.

Даклады на акадэміях чыталі: 26 сакавіка — сп. М. Латушкін, а 2 красавіка — сп. М. Жызьнеўскі. На Акадэміі 2 красавіка пад акампанэмант праф. М. Куліковіча адсьпявалі рад песьняў сьпявачкі Надзея Градэ й Ганна Брушкевіч. Абедзьве акадэміі закончыліся сьвяточным абедам для ўсіх прысутных.

УГОДКІ 25 САКАВІКА Ў МАНЧЭСТАРЫ

Беларусы ангельскага гораду Манчэстар і аколіц годна адзначылі 49-ыя ўгодкі абвешчаньня незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі ў панядзелак 27 сакавіка.

Сьвяткавальная Акадэмія адбылася ў прасторнай залі Беларускага Клюбу. Акадэмію адчыніў старшыня мясцовага Аддзелу ЗБВБ сп. Ул. Гінько. Ён прывітаў прысутных зь вялікім нацыянальным сьвятам і перадаў прывітаньне ад Галоўнай Управы ЗБВБ. Ад Аддзелу ЗБВБ у Брадфардзе вітаў прысутных сп. Янка Калбаса.

Рэфэрат на тэму Акту 25 Сакавіка прачытаў сп. Ст. Мак. У нязвычайна добра апрацаваным рэфэраце быў зьінтэрпрэтаваны кажны пункт 3-яй устаўной Граматы, якой была абвешчаная незалежнасьць Беларусі.

Пасьля былі праслуханыя з магнітафоннай стужкі Радыя „Свабода" адмысловыя праграмы, прысьвечаныя ўгодкам абвешчаньня незалежнасьці Беларусі. Пасьля гэтага малады й здольны музыка Анатоль Мучынскі адыграў на акардыёне некалькі беларускіх і ангельскіх мэлёдыяў. Сьвяткаваньне закончылася прапяяньнем беларускага нацыянальнага гімну.

М. Стаўпіскі

СПАТКАНЬНІ З ГАСЬЦЯМІ

Вельмі прыемна, што далёкую Каліфорнію пачалі наведваць штораз больш нашых суродзічаў. Пасьля візыты кс. Ф. Чарняўскага, гасьцілі тут сп-ва Антон і Люня Беленісы. Летась быў тут на канвэнцыі лекараў доктар псыхалёгіі Янка Шыбут. Свае канікулы праводзілі ў Каліфорніі спадарства Я. і А. Чарнэцкія й сп-ва Міхась і Ванда Махначы. Знаёмілася з Каліфорніяй і сям'я Кумэйшаў. У госьці да сваіх сваякоў прыяжджалі сюды інж. Я. Бруцкі й сп. Блоцкі.

Сёлета ў зьезьдзе лекараў у Лёс Анджэлес прыймаў удзел д-р Язэп Сажыч. Як віцэ-старшыня Галоўнай Управы БАЗА, ён разам із сям'ёй моцна цікавіўся жыцьцём і працай Беларусаў Каліфорніі. Адбыўся зь ім цэлы рад сардэчных спатканьняў із шчырым абменам інфармацыямі й думкамі. Сям'я Сажычаў пакінула па сабе мілыя ўспаміны, як у іхных старых, гэтак і новых знаёмых.

Н.

ХРЭСЬБІНЫ

У нядзелю 5-га сакавіка ў праваслаўнай царкве Сьвятой Багародзіцы ў Лёс Анджэлес была ахрышчаная Марыя-Таня Крот — дачка Янкі й Кармэн Кротаў з гораду Санта Анна. Хрысьціў на гішпанскай мове а. Гіляры ў асысьце дыякана Паўла Касатага. Хрышчонымі бацькамі былі сп. сп. Аляксандар Шэлест і Юзя Найдзюк. На багатым прыняцьці сабралася шмат Беларусаў і прыяцеляў. Сп. Я. Крот ведамы як актыўны ўдзельнік беларускага жыцьця ў Лёс Анджэлес.

Н.